Waardvogel

63e JAARGANG | NUMMER 2 | APRIL 2024
WWW.NVWK.NL

Bouwen aan een eigen honk 10
Wie en wat is daarvoor allemaal nodig?

2024 Jaar van de Huismus 12
Een initiatief van Sovon en Vogelbescherming

Nieuws uit de werkgroep RO 22
Geen bebouwing in Krimpenerwaard, tenzij...

Namen, telefoonnummers en e-mailadressen

Bestuur

Voorzitter	Jaap Graveland, jaap.graveland@nvwk.nl	06 53579285	0182 601814
Secretaris	Frans van der Storm, info@nvwk.nl	06 55812250	
	Boschpolderstraat 14, 2807 LJ Gouda		
Penningmeester	Michiel Fokkema, penningmeester@nvwk.nl	06 20565775	
	bankrekening NVWK: NL82 RABO 0127 2948 80		
Algemeen adjunct	Benjamin Hallie, b.hallie@hetnet.nl	06 28430807	
Bestuurslid	Marije Willems, macwillems69@gmail.com	06 18736946	
Coördinator vogelwerkgroepen	**Vacant**		
Coördinator PR en communicatie	**Vacant**		

Werkgroepen

Redactie Waardvogel voor kopij	Maria Kuijf en Joke Colijn, nvwkredactie@gmail.com	06 44744408	0182 359778
Foto's t.b.v. de website	Redactie, nvwkredactie@gmail.com		
Werkgroep Ruimtelijke Ordening	Leen Verschoor, werkgroepro@nvwk.nl	06 30575522	0180 682860
	Mariëlla van Gemeren, werkgroepro@nvwk.nl	06 18365815	
Coördinator weidevogelbescherming	**Vacant**, weidevogels@nvwk.nl		
Overige leden van het weidevogelteam:	Bernard de Jong, weidevogels@nvwk.nl	06 50276995	
	Joke Colijn, j.j.colijn@gmail.com	06 44744408	
	Arnout de Redelijkheid, a.deredelijkheid@degroenemotor.nl	06-23724009	
Coördinator zwarte stern Krimpenerwaard	Max Ossevoort, maxossevoort@gmail.com	06 58870179	
Coördinator plantenwerkgroep	Jaap Oosterom, planten@nvwk.nl	06 21325649	
Contactpersoon werkgroep landschaps-onderhoud	Edwin Valentijn, landschapswerkgroep@nvwk.nl	06 48131144	
Coördinatoren vlinders- en libellen-werkgroep	Ton Hoefnagel en	06 53209161	
	Wil Sluis, vlinderwerkgroep@nvwk.nl	06 11156898	
Coördinator wintervogeltellingen	Hans Kouwenberg, wintervogels@nvwk.nl	06 12417622	
Coördinatoren grote zilverreigertelling	Mieke Veen, mieke.veen@hotmail.com		
	Leo Markensteijn, leom2941@gmail.com		
Coördinatoren uilenwerkgroep	Joep Vanderbroeck, uilenwerkgroep@nvwk.nl	06 55588849	
	Lilian Roosenboom, uilenwerkgroep@nvwk.nl	06 11568298	
Coördinator erfvogelwerkgroep	Jaap Graveland, erfvogels@nvwk.nl	06 53579285	0182 601814
Coördinator zwaluwenwerkgroep	Nico van Dam, nicovandam@hotmail.nl		0180 513975
Coördinatoren jeugdwerkgroep	**Vacant**, interim: Benjamin Hallie, b.hallie@hetnet.nl	06 28430807	
Aanspreekpunt Knotgroep Krimpen	Yolande Nederveen, knotploegkrimpen@gmail.com	06 42508452	
Coördinator roofvogelwerkgroep	Jaap Jan Leeuwenburgh, roofvogelwerkgroep@nvwk.nl	06 40726332	
Coördinator waterwerkgroep	**Vacant**, waterwerkgroep@nvwk.nl		
Coördinator materialen	Floor Andeweg, materialen-nvwk@kpnmail.nl		0180 514130
Contactpersoon zoogdierenwerkgroep	Gaby Baartman, zoogdierenwerkgroep@nvwk.nl	06 51370748	

Andere belangrijke instanties

Dierenambulance Gouda e.o.	Ook voor ophalen zieke dieren met vogelgriep	0182 529059
Dierenbescherming	Afdeling Krimpenerwaard	0180 510984
Meldpunt m.b.t. milieu en de jacht	Politie Hollands Midden, Regionaal Milieu Team	0900 8844
Melden van zwerfvuil	Contact opnemen met de gemeente Krimpenerwaard	140182
Meldpunt Laagvliegen Krimpenerwaard		010 4733333
Vogelasiel	Vogelklas Karel Schot	010 4857847
Meldpunt klachten onderhoud sloten, bermen of dijken	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, info@hhsk.nl	010 4537356
Milieutelefoon	Bij verstoringen van de natuur	0888 333555
Illegale (roof)vogelvervolging	Melden via www.natuurverstoring.nl of bij de politie	0900 8844
Meldpunt invasieve plantensoorten	In bermen N-wegen ter bestrijding en monitoring: zuidholland@pzh.nl	
Onderzoek doodsoorzaak wilde dieren	Dutch Wildlife Health Centre www.dwhc.nl/meldingsformulier	

Lid worden?

Wilt u actief deelnemen aan de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard of wilt u de doelstellingen van onze vereniging steunen, word dan lid. Op onze website kunt u alles over ons vinden, wat we doen en waar we voor staan. Meld u aan op www.nvwk.nl onder 'de vereniging', of stuur een e-mail naar info@nvwk.nl met uw gegevens. U kunt ook de secretaris bellen: 06 55812250. Zie de colofon voor de diverse lidmaatschappen.

Colofon

De Waardvogel
ISSN 1384-8240
Jaargang 63
verschijnt 5 x per jaar, februari-april-juni-september-december

Kopij aanleveren
Vóór 15 januari, 15 maart, 15 mei, 15 augustus en 15 november

Oplage
1000 exemplaren

E-mail redactie
Joke Colijn
Maria Kuijf
nvwkredactie@gmail.com

Website www.nvwk.nl
www.facebook.com/denvwk/
https://twitter.com/denvwk
nvwk.nl
uilenwerkgroep_nvwk.nl

Secretariaat & ledenadministratie
Frans van der Storm
Boschpolderstraat 14
2807 LJ Gouda
info@nvwk.nl

Contributie per kalenderjaar
€ 5,- voor een jeugdlidmaatschap, één kind t/m 16 jaar
€ 20,- voor een basislidmaatschap
€ 25,- voor een gezinslidmaatschap

Bankrekeningnummer
NL82 RABO 0127 2948 80

Lid worden
U kunt lid worden via www.nvwk.nl of door een e-mail met uw gegevens te sturen naar info@nvwk.nl

Op de voorpagina
Wilde eenden
foto: Vincent Vuik
Foto van de maand:
Pinksterbloem
foto: Paul Schrijvershof

Overname van artikelen
Overname van artikelen uit dit blad is toegestaan met bronvermelding

Disclaimer
Artikelen of uitingen van derden in de Waardvogel geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie of van de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard weer, maar zijn voor rekening van de auteurs, de geciteerden of de bron

Drukkerij
Efficiënta
Krimpen aan den IJssel
Zie advertentie

Voor advertenties
nvwkredactie@gmail.com
Jaartarief (= vijf edities):
1/8 pagina: € 50,-
1/4 pagina: € 90,-
1/2 pagina: € 150,-

Van de voorzitter

Jaap Graveland

Het is 6 april en 24 graden buiten, nu ik dit stukje zit te tikken. Opeens verschenen vandaag twee boerenzwaluwen rond ons huis, met de zuidenwind-met-Saharazand in de rug hiernaartoe gevlogen. Eentje dook bijna direct de schuur in en ging zitten op de plek waar hij/zij vorig jaar succesvol heeft gebroed of is uitgevlogen. Het blijft een wonder, 9000 km vliegen en dan op de centimeter nauwkeurig landen op de bekende plek.
Het is geen nieuws: het wordt steeds warmer, en het wordt natter. De jaarlijkse neerslag is afgelopen 50 jaar met een kwart toegenomen. Waarschijnlijk door een combinatie van een natte zomer en herfst en een zeer milde winter, heb ik meer slakken in de tuin dan ooit. Gevolg: de bloemen en vruchtbeginsels van voorjaarsbollen worden opgegeten. Dus voor het eerst dit jaar geen respectievelijk veel minder zaden van het lenteklokje en de winteraconiet. Dat deed me bedenken: als dat in de natuur ook zo gaat, kan de opwarming vroeg of laat lijden tot de afname van dit soort planten.
Tegengesteld aan de trend van opwarming is dat sommige noordelijke soorten zich nu in Nederland vestigen, zoals de wilde zwaan en de kraanvogel. Zo'n beetje alle vogelaars hebben de over de Krimpenerwaard vliegende kraanvogels wel gezien, behalve ik. Maar een bezoek met het gezin met Pasen aan het natuurreservaat Vragenderveen maakte alles goed. Vanaf de uitkijktoren zagen we een paartje in de verte en op een gegeven moment begonnen alle vier aanwezige paartjes verscholen in het moeras naar elkaar te roepen, over een afstand van twee kilometer. Magisch.
Kortom, hoe ziet de toekomst er uit? Die vraag is ook heel relevant voor de NVWK. Bestuursleden en de werkgroep RO overleggen steeds meer met overheden, terreinbeheerders en boeren over natuurbehoud en -herstel. Tegelijkertijd moet ook het werk aan de basis doorgaan (tellen, vertellen, herstellen), maar missen we al jaren een vogelcoördinator, is ook de belangrijke PR functie vacant, en zijn een aantal werkgroepen een stille dood gestorven. Daar komt bij dat secretaris Frans na negen jaar bestuurswerk meer tijd aan andere dingen wil kunnen besteden dus in het voorjaar van 2025 zijn bestuurswerk beëindigt. Het bestuur kan werkgroepen helpen, maar het begint nu echt te knellen. Dus denken we als bestuur na over de toekomst: moeten we het overleg met onze partners verminderen en ons meer gaan inzetten voor de vereniging zelf? We spraken er kort met de leden over op de ALV en hadden er als bestuur een heisessie over op 5 april. Die krijgt in mei een vervolg, en dan kijken we ook hoe we het gesprek erover met onze leden voeren. Want niet alles kan.

Boerenzwaluwen, foto: Dirk Jan Saaltink

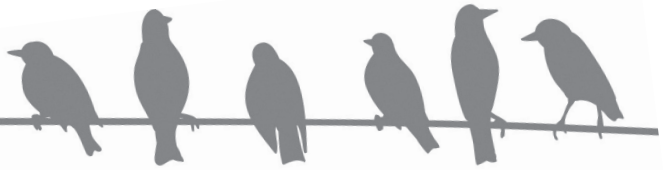
Ik heb nog een mooie kijk- en luistertip voor jullie, die feitelijk ook hier over gaat: de film Groenkijkers. Die is op 18 april 22.20 uur uitgezonden op NPO 2, Je kunt hem terugzien op NPO gemist. Kijken!
En luister anders naar aflevering 56 van Toekomst voor Natuur. De titel is 'Liefde, rouw en hoop', een ode aan natuurbeschermers. Met aan het woord Sanne Rovers, maker van deze prachtige documentaire over groene vrijwilligers, groenkijkers dus. Zie de QR-code hiernaast. Ook is er een nieuwe kans om de film 'Onder het Maaiveld' in de Krimpenerwaard te zien, kijk hiervoor in de Even Noteren.

QR-code naar 'Liefde, rouw en hoop'

In dit nummer

Belangrijke gegevens 2
Van de voorzitter 3
Even Noteren 4
Hulp gevraagd bij organiseren lezingen 5
Pinksterbloem, foto van de maand 5
Gewone grondeleenden op de voorpagina 6
Klussenbank: wie helpt mee? 8
NVWK Informatiemarkt en Stekjesmarkt 9
Bouwen aan een eigen honk 10
Reuzenspringbalsemienen 11
2024 Jaar van de Huismus 12
Nieuwe Driemanspolder 16
Verslag ALV 2 maart 2024 17
Jeugdpagina 18
Gekleurringde meeuwen 20
Nieuws uit de werkgroep RO 22
De Nesse winter- en watervogelexcursie 24
Inrichting drie NNN-gebieden 26
Grote zilverreigertelling 2023-2024 33
Roofvogelwintertelling 34
Naderend voorjaar 37
Cursus Dieren tekenen en schilderen 37
Insectenhotels voor Prachtlint 38
Knotgroep Krimpen 41
Mezenproject - aanvang van het vijfde jaar 42

Even noteren

Big Birding Day
Zaterdag 4 mei van 4.00 tot 17.00 uur. Big Birding Day is het jaarlijkse evenement waarbij in groepsverband zoveel mogelijk soorten gescoord moeten worden binnen de grenzen van de Krimpenerwaard. Daarvoor krijg je 13 uur de tijd. Het is een geweldige beleving om zo'n dag mee te maken. Vanaf het krieken van de dag, wanneer de eerste vogels beginnen te zingen, wordt er fanatiek gevogeld. In het verleden zijn er door het winnende team maar liefst 115 soorten gezien. Lukt dat dit jaar ook weer? Je kunt je als groep van drie of vier personen opgeven bij Coen van Nieuwamerongen. Wie geen groepje heeft, maar wel mee wil doen kan zich ook aanmelden, we proberen dan een groepje voor je te vinden. We verzamelen ons centraal in de Krimpenerwaard op het parkeerterrein bij café De Loet. Starttijd 4.00 uur. Info en opgeven coenvna@gmail.com, 06-38380899.

Nationale Vogelweek van 2024
Van 11 tot 19 mei vind je op de website van Vogelbescherming honderden – veelal gratis – vogelexcursies in het land. Deskundige excursieleiders laten je de mooiste plekjes en vogels zien. De maand mei is daarvoor een perfiecte tijd. Al leggen vele vogels dan een ei, ze laten zich vaak op hun best horen. Dus dat is genieten geblazen. Kijk op de website van Vogelbescherming; je kunt je aanmelden voor excursies en ook zelf een excursie op die website zetten.

Jeugdlezing verzorgd door Abe Maaijen
Op woensdagmiddag 15 mei verzorgt Abe Maaijen een lezing speciaal voor onze jeugdige leden. Naast geweldige foto's zal deze middag een interactief karakter hebben, waarbij kennis getest zal worden! De lezing start om 14.30 uur, inloop v.a. 14.00 uur. De gastvrouwen van De Zwaan zorgen voor wat te knabbelen en limo! Iets minder jeugdig, maar toch geïnteresseerd? Wees ook welkom! We hebben beschikking over de grote zaal. Adres: Kerkweg 2, Berkenwoude. Graag even aanmelden: b.hallie@hetnet.nl.

NVWK ledendag & stekjesmarkt
Op 25 mei vanaf 10.00 uur met uitloop tot 17.00 uur organiseert de NVWK een leden-dag voor (toekomstige) leden en alle overige geïnteresseerden. Op deze feestelijke dag presenteren de diverse werkgroepen binnen de vereniging zich op eigen wijze. Dit combineren we met de succesvolle jaarlijkse stekjesmarkt van 10.00 - 15.00 uur. Locatie: De Hendrikshoeve in het Loetbos. Op pagina 9 in deze Waardvogel vind je de flyer en meer informatie.
Voor vragen/opmerkingen/suggesties kun je contact opnemen met Marije Willems of Benjamin Hallie. Zie pagina 2. En houd de toekomstige nieuwsbrieven in de gaten!

Filmvertoning 'Onder het Maaiveld'
Wegens het groot aantal geïnteresseerden voor de vertoning van 28 maart j.l. bij het Streekmuseum Krimpenerwaard, organiseert Prachtlint Krimpenerwaard opnieuw een filmvertoning van 'Onder het Maaiveld'.
De film 'Onder Het Maaiveld' maakt het ongeziene gezien. De film inspireert en verwondert en geeft inzicht in de bodem. Naast de wereld boven de grond bevolkt door planten, insecten en vogels, maar vooral door mensen, bevindt zich een tweede wereld: een ondergrondse gemeenschap van wortels, larven, wormen, schimmels, bacteriën, amoeben en geleedpotigen.
De film 'Onder Het Maaiveld' laat zien wat er in het groot moet gebeuren door te focussen op de wereld om ons heen en de fascinerende wereld direct onder onze voeten. Eigenlijk heel bijzonder dat we elke dag over de natuur heen kijken die de basis vormt van ons bestaan op aarde.
'Onder het Maaiveld' ging in maart 2023 in première en is de best bezochte documentaire geweest met zeer hoge waardering.
Prachtlint Krimpenerwaard biedt je de exclusieve kans deze film alsnog te zien op 30 mei a.s. bij het Cultuurhuis in Krimpen aan de Lek óf 12 september a.s. bij de Bibliotheek Krimpenerwaard te Schoonhoven.
Kom je uit de Krimpenerwaard of Krimpen ad IJssel? Jij kunt er bij zijn door je aan te melden via kw@prachtlint.nl. We vragen een vrijwillige bijdrage op de dag zelf. Vanaf 19.30 uur staat de koffie klaar.
Let op, we hebben beperkte plaatsen. Registratie is op basis van volgorde van aanmelden. Wees er daarom snel bij!
De filmvertoning wordt mede mogelijk gemaakt door Gemeente Krimpenerwaard, Bibliotheek Krimpenerwaard en Cultuurhuis Krimpen aan de Lek.

Inleveren offerte op de aanbesteding Hendrikshoeve op 5 juni
Het wordt heel spannend: krijgen we eindelijk een eigen onderkomen? Lees op pagina 10 hoe iedereen kan bijdragen om te winnen!

Lezing over marterachtigen (ook voor weidewachters!)
Het onderwerp is interessant voor breed publiek, sluit aan bij onze jongste werkgroep (zoogdieren) en laat wellicht ruimte voor discussie. Met de aanwezigheid van bunzings en de recente vestiging van boom- en steenmarter in onze Waard, neemt Jasja Dekker van Dierecologie B.V. ons op donderdag 6 juni mee in alle achtergronden. Locatie: de Zwaan te Berkenwoude, Kerkweg 2. Inloop is om 19.30 uur. De lezing start 20.00 uur. Aanmelden is niet nodig, we beschikken over de grote zaal.

NVWK Nachtvlinderavond
Op 14 juni organiseert de vlinderwerkgroep een nachtvlinderavond in de tuin van Hans van Keulen en Heleen Hoogendam in Lekkerkerk. Hans en Heleen hebben een prachtige gevarieerde grote tuin waar we gebruik van mogen maken. We zijn benieuwd welke bijzondere soorten nachtvlinders we dit jaar weer gaan aantreffen. Nachtvlinders zijn over het algemeen 's nachts actief en hebben verschillende vormen en kleuren. Door het ophangen van laken en lamp komen ze op het licht af. Het blijft altijd een verrassing wat we zien. We onderzoeken welke soorten het zijn. Fotograferen is dan goed mogelijk. De activiteit begint om 22.00 uur en eindigt rond 01.30 uur. Het adres: Opperduit 196 in Lekkerkerk.
Auto parkeren op de dijk, fiets kan neergezet worden onder aan de dijk. Bij slecht weer wordt deze activiteit verplaatst naar een andere datum. Aanmelden bij: vlinderwerkgroep@nvwk.nl, Ton Hoefnagel 06-53209161 of Wil Sluis 06-11156898.

Uilenexcursie 'Zien met je oren'
In de tweede helft van juni wordt weer de fietsexcursie 'uilen spotten' georganiseerd. Ga mee op de fiets de polder in, uilen spotten door te luisteren. De precieze datum is nu nog niet bekend, daarvoor zijn we afhankelijk van de uilen. Houd eind mei de nieuwsbrief en website van de NVWK in de gaten of kom naar de NVWK ledendag en meld je aan bij de uilenwerkgroep kraam! Of meld je aan bij uilenwerkgroep@nvwk.nl.

Reuzenpringbalsemienen uittrekken in het Loetbos
Waarom en hoe vind je op pagina 11. Ook zeer geschikt voor kinderen om een paar uur te helpen. Het gaat om 2 data: donderdag 20 en zaterdag 22 juni. Om 09.00 uur is er koffie met uitleg, de boswachter helpt mee en verzorgt koffie/thee/drankjes. Neem je lunch mee als je langer wilt helpen, uiterlijk 16.00 uur stoppen we met weer een drankje. Aanmelden heel graag, last-minute beslissers zijn ook heel welkom! Denk aan schoeisel, lange mouwen enz.

Vlinderexcursie Kampina
29 juni gaan we weer naar Kampina. In het oosten van Kampina liggen voornamelijk gemengde bossen. Deze bossen zijn erg open en tussen de bomen zijn veel vennetjes te vinden. Door de openheid zijn de bossen erg vlinderrijk en hier vind je zeldzame vlinders als de grote weerschijnvlinder en de kleine ijsvogelvlinder. In het zuiden van Kampina vind je de beekdalen, met aanliggende blauwgraslanden en vochtige heidevelden. Door de verschillende landschappen die er in Kampina voorkomen is het gebied een lust voor het oog. In de zomer als alles in bloei staat en er overal vlinders te zien zijn dan is een wandeling door het gebied prachtig. Behalve vlinders zullen we libellen en andere insecten aantreffen.
Vertrek 8.30 uur vanaf Restaurant De Loet, Kerkweg 279, 2941 LA, Lekkerkerk. Graag carpoolen met elkaar als het kan. Daarna rijden we naar Schoonhoven, Albert Heijn Cellebroedersstraat 1, waar het tweede ontmoetingspunt is voor vertrek om 9.00 uur. We rijden gezamenlijk naar de Kampina.
Op eigen gelegenheid kan ook. Zorg dat je daar voor 10.30 uur bent. Zelf eten meebrengen. We verwachten 's middags tussen 15.00 en 16.00 uur weer terug te zijn. Bij slecht weer volgt een alternatieve datum. Aanmelden is verplicht! Er is een maximaal aantal plaatsen. Aanmelden of vragen: vlinderwerkgroep@nvwk of via Ton Hoefnagel: 06-53209161 of Wil Sluis: 06-11156898. We gaan er een leuke dag van maken.

De beslissing valt op 4 juli over de Hendrikshoeve!
Wordt de aanbesteding ons gegund? Was onze inzet voldoende? Enorm spannend: kunnen we vanaf nu 'aan de bak'?

Nationale Nachtvlindernacht
De Nationale Nachtvlindernacht 2024 is op vrijdag 5 en zaterdag 6 juli. Deze Nachtvlindernacht wordt voor de 20e keer gehouden, een jubileum-editie. De Nationale Nachtvlindernacht heeft het doel om zo veel mogelijk mensen in contact te brengen met nachtvlinders. Of je nu een ervaren 'nachtvlinderaar' of een beginner bent, jong of oud: iedereen kan meedoen.

Handige vogelstreeplijst online

Op verzoek van Mieke Verwaal, voormalig jeugdleidster bij de NVWK, is een vogelstreeplijst gemaakt. Op deze lijst kan er aangevinkt worden welke vogels er in de Krimpenerwaard gezien zijn tijdens bijvoorbeeld een excursie, of gedurende een heel jaar, of bij de Big Birding Day. Uiteraard kunnen volwassen hem ook gebruiken :-) De lijst is tijdens de Algemene ledenvergadering uitgedeeld én hij staat op de website: https://nvwk.nl/werkgroepen/vogelwerkgroepen/ onder vogelexcursies. Je kunt de lijst downloaden en uitprinten, of de waargenomen soorten online aanvinken in het bestand. Je kunt dit ook doen via de QR-code.

Pinksterbloem foto van de maand

Maria Kuijf

De pinksterbloem is bij veel mensen geliefd. Daarom hebben we de foto van Paul Schrijvershof als foto van de maand gekozen.

De pinksterbloem houdt van matig tot voedselrijke bodem, maar niet van bemesting. Vijftig jaar geleden zag je weilanden die roze kleurden van de pinksterbloemen. Ik kan me inderdaad herinneren dat ik een keer met mijn nichtjes pinksterbloemen ging plukken voor mijn oma. We kwamen met armen vol pinksterbloemen bij haar aan. Helaas kan dat tegenwoordig niet meer. Volgens de Flora van Nederland zijn de vindplaatsen niet minder geworden, maar wel het aantal exemplaren per vindplaats.
Het is een veldkerssoort. De bladeren en de bloemen van de plant zijn eetbaar. Er zijn zelfs recepten met pinksterbloemen als ingrediënt.

De naamgeving van de pinksterbloem is interessant. In tegenstelling tot wat zijn naam doet vermoeden, is hij met Pinksteren altijd al uitgebloeid. Een idee is dat hij zo genoemd wordt, omdat hij in opmars naar Pinksteren bloeit. Maar misschien bloeide in vroegere eeuwen de pinksterbloem wel later. In de zeventiende en achttiende eeuw was het kouder dan nu. Een andere verklaring is dat hij bloeit als de pinken (jonge koeien) in de wei gaan. Ik vraag me af of de naam niet verwijst naar de kleur: pink, roze. Met naamgeving m.b.t. kleuren zijn er wel meer vaagheden: de blauwe reiger is grijs en de goudvink is rozerood. In het Engels heet hij Cuckoo-flower, omdat rond de tijd dat de pinksterbloem bloeit de koekoek arriveert.

De pinksterbloem is een waardplant (voedselplant) van het oranjetipje. Het rups van het oranjetipje eet van kruisbloemigen. De pinksterbloem is samen met look-zonder-look favoriet. De meeste kans om de oranje eitjes van het oranjetipje te vinden, maak je bij pinksterbloemen die dichtbij struiken staan, omdat de rupsen als pop in struiken gaan hangen.

Onze gewone grondeleenden
Op de voorpagina: wilde eenden

Tekst: Erik Kleyheeg, foto's: Vincent Vuik tenzij anders vermeld

De eenden die in de Krimpenerwaard in de grootste aantallen broeden, zijn de wilde eend, krakeend en slobeend. Ze behoren tot de relatief grote eendensoorten die we in onze regio tegenkomen, hoewel de slobeend vooral door het formaat van zijn snavel een grote indruk maakt. Een slobeend is maar half zo zwaar als een wilde eend! Geen van de drie soorten is te missen voor wie de komende maanden een fietstocht maakt door de polder.

Echtpaart slobeend in de vlucht. Hun kenmerkende grote spatelvormige snavel is goed te zien.

Het herkennen van deze eenden is voor de meeste vogelaars een fluitje van een cent. Menig vogelcursus begint met deze 'makkelijke' soorten. Dat geldt tenminste voor de mannetjes, want de vrouwtjes lijken juist verraderlijk veel op elkaar. Het vrouwtje krakeend onderscheidt zich van de wilde eend door de kleur van de spiegel op de vleugel, die wit is in plaats van blauw. De slobeendvrouw is het makkelijkst te herkennen aan haar enorme snavel. De mannetjes nemen we gauw voor lief, maar zijn stuk voor stuk spectaculair gekleurd. De wlide eend met zijn glanzende groene kop en knalgele snavel, de slobeend met zijn roestbruine flank en idem glanzend groene kop, en de krakeend met zijn fijne zwartwitte strepen en pikzwarte snavel, worden vaak ondergewaardeerd!

De wilde eend, krakeend en slobeend zijn alle drie grondeleenden. Het woord grondelen betekent zoiets als wroeten in de bodem op zoek naar voedsel en wordt eigenlijk alleen gebruikt in de context van eenden die op of vlak onder de waterspiegel foerageren. Toch onderscheiden de drie soorten zich juist in hun foerageergedrag en dieet: waar de wilde eend een uitgesproken alleseter is, is de krakeend veel meer vegetariër en heeft de slobeend juist een voorliefde voor dierlijk voedsel: slakjes, kreeftachtigen, insectenlarven, dierlijk plankton - maar ook wel zaden e.d. De krakeend zie je vaak grazen op weilanden en in de zomer eten ze veel waterplanten. De wilde eend en slobeend zijn veel meer slobberaars die een bijzonder filtersysteem in hun snavel gebruiken om voedseldeeltjes uit het water of uit de modder te filteren.

Dat deze drie eendensoorten zo talrijk zijn als broedvogel in de Krimpenerwaard, komt omdat we hier zoveel grasland hebben. Alle drie broeden ze graag in lang gras, hoewel alleen de slobeend een uitgesproken weidevogel is. De andere twee hebben liever een iets ruigere vegetatie, zoals brandnetels, om in te broeden. Alleen de wilde eend zoekt het ook graag hogerop en broedt vaak in knotwilgen of natuurlijk in broedkorven. Een paar jaar geleden broedde er één in een oud buizerdnest achter ons huis op bijna tien meter hoogte. Veilig voor vossen of bunzings, maar minstens één van de kuikens overleefde de sprong naar beneden niet.

Man krakeend

Vrouwtje krakeend

De schijnbaar kleine verschillen tussen de soorten resulteren in grote contrasten in hun populatieontwikkeling. Voor de slobeend en krakeend is specifieke informatie over de Krimpenerwaard voor handen. De slobeend is erg gevoelig voor uitmaaien en de populatie is de afgelopen twintig jaar gehalveerd onder toegenomen intensiteit van agrarisch landgebruik. De laatste jaren lijkt de populatie vrij stabiel. De krakeend daarentegen was in de jaren 90 nog zeer schaars en heeft sindsdien een explosieve groei doorgemaakt. Van de wilde eend is bekend dat deze landelijk een matige achteruitgang laat zien en dat lijkt in de Krimpenerwaard niet anders.

Krakeend met jongen, foto: Huig Bouter

Klussenbank: wie helpt mee?

De NVWK krijgt het steeds drukker. Dat is prachtig, want in de praktijk betekent het dat we als vrijwilligersvereniging meepraten bij de grote projecten in de Krimpenerwaard en daar het natuurbelang kunnen inbrengen, maar ook dat we uit eigen initiatief met projecten kunnen aankloppen bij de beide gemeenten, het waterschap en de provincie. Soms schieten daardoor bepaalde klussen erbij in en voor de projecten hebben we extra handen nodig. Daarom hebben we een klussenbank opgericht; er staan ook klussen op de website onder Actueel. Vaak gaat het om kortlopende taken, soms komt een klus op herhaling. Wie helpt mee?

Maak filmpjes van je werkgroep of activiteit

De NVWK wil een beeldocument van de activiteiten van alle werkgroepen maken. Daarvoor zijn filmpjes door leden nodig, die je gewoon maakt met je telefoon. NVWK-activiteiten vinden plaats door het hele jaar heen, dus blijf alert op geschikte momenten in alle jaargetijden. Lekker bezig in het landschap? Ben je vlotjes aan het timmeren, loop je planten te inventariseren, Waardvogels te bezorgen of sta je vogels te tellen? Doe je mee aan een cursus of excursie? Alles leent zich voor een filmpje. Bij voorkeur liggend, (landscape) maar gooi een leuk staand filmpje niet weg. Stuur je materiaal naar het e-mailadres van de redactie, zodat we hiervan een representatieve korte film kunnen maken. De eerste filmpjes zijn binnen! We zijn benieuwd - stuur maar op!

Versterking voor de jeugdwerkgroep

Benjamin zoekt versterking voor de jeugdwerkgroep. Hij is creatief in het bedenken van activiteiten, maar zou blij zijn met versterking voor het uitvoeren van die leuke plannen. Benjamin heeft een drukke baan naast zijn studie en het zou voor het moment al helpen als een ouder of grootouder de praktische organisatie van al is het maar één activiteit op zich wil nemen. Een coördinator zou natuurlijk helemaal ideaal zijn. Neem contact op met Benjamin Hallie voor overleg of informatie. Zie ook pag. 14

Archivaris gezocht

De NVWK krijgt met enige regelmaat historische documenten aangeboden over de natuur en landschap in de Krimpenerwaard. Die kunnen bij toekomstige ontwikkelingen van grote waarde blijken. Wie houdt van de geur en de taal van oude papieren en wil ze archiveren en orde scheppen? Zie pag. 2 voor de secretaris, info@nvwk.nl.

Maatje voor Hans bij de wintervogeltelgroep

Er had zich iemand gemeld die samen met Hans Kouwenberg het coördinatorschap wilde gaan doen, ze hadden al wat overleg gehad en zelfs al samen de nieuwsbrief van december gemaakt. Deze nieuwe coördinator heeft echter besloten om na wat omzwervingen terug te keren naar haar geboortegrond. De nieuwe woonplaats ligt niet in of bij de Krimpenerwaard, helaas.

Hans is dus weer op zoek naar een nieuwe coördinator om samen met hem de werkgroep aan te sturen. Is er iemand die samen met mij de nieuwsbrieven wil maken? Bel (pag. 2) of mail Hans Kouwenberg, wintervogels@nvwk.nl.

Hulp gevraagd bij organiseren van lezingen

Om ook in de toekomst een structureel aanbod van lezingen binnen de NVWK te kunnen bieden, is de vereniging hard op zoek naar iemand die betrokken wil zijn bij de organisatie. Het gaat hierbij om ongeveer een viertal lezingen per jaar, meestal georganiseerd in de periode tussen september en mei. Vanuit het bestuur blijft (indien gewenst) altijd iemand op de achtergrond betrokken voor het regelen van de locatie, voldoen van eventuele sprekersvergoedingen en coördinatie. Ook beschikt de vereniging over een lijst met potentiële sprekers. Het is geen grootse investering en je staat er dus allerminst alleen voor! Toch al geïnteresseerd in onderwerpen over natuur, wellicht vaker aanwezig tijdens lezingen en bereid tot deelname aan organisatie? Stuur dan even een mailtje naar Benjamin, zie pag. 2 voor contactgegevens.

Helper weidevogelteam blijft nodig!

Het weidevogelteam dat onze grote weidevogelwerkgroep coördineert is zwaar onderbemenst. Gelukkig neemt het collectief Weidehof Boerennatuur de begeleiding van de weidewachters in het veld voor een groot deel waar - zij hebben inmiddels daarvoor versterking in dienst. Toch zouden Bernard en Joke graag nog iemand erbij willen om te sparren en in het drukke seizoen wat taken te delen. Informatie in eerste instantie bij Joke Colijn, zie pag. 2.

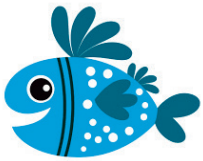

Leden in Schoonhoven: wie springt bij?

Het onderhoud aan de nestkasten in het Springerpark en op de oude begraafplaats is jarenlang bijgehouden door een aantal trouwe leden. Stille krachten, bevredigende klus. Maar met het klimmen der jaren valt het klimmen in ladders niet meer te combineren. **Er is al iemand die de nestkasten op de begraafplaats wil monitoren.** Wie gaat de uitdaging aan en springt hierin bij? Want nog leuker is als je e.e.a. in het broedseizoen combineert met een wekelijkse ronde om de bezetting te checken, dan zie je de eer van je werk. Bijvoorbeeld met MUS, het Meetnet Urbane Soorten. De kasten zijn nu schoon, dus het wordt een vloeiende instap. Zet ook je park op de kaart waardoor het belang van natuur in de stad wordt onderbouwd. Bel Joke Colijn, redactie, pag. 2.

Waterwerkgroep mist coördinator

De waterwerkgroep is al enige tijd op drift, ze zoekt een anker. Iemand die weer activiteiten op touw zet en de groep weer op koers brengt. Denk niet dat je per se alles van waterdieren en waterecologie moet weten om deze taak in te vullen, want er zit heel veel kennis in de groep en daaruit kun je ook putten voor ideeën. En als waterleven je interesse heeft, leer je immers vanzelf, gaandeweg. Zo gaat dat nu eenmaal met iets dat je leuk vindt! Wil je meer weten? Zoek contact met Jaap Graveland, zie pag. 2.

NVWK Informatiemarkt en Stekjesmarkt

Marije Willems

Op zaterdag 25 mei vanaf 10.00 uur met uitloop tot 17.00 uur is de NVWK actief aanwezig bij de Hendrikshoeve bij het Loetbos. Voor het derde jaar op rij organiseert een aantal enthousiaste leden van NVWK de breed gewaardeerde stekjesmarkt tot 15.00 uur, en gaan de werkgroepen van de NVWK zich presenteren. Een dag om dus zeker in het Loetbos langs te komen!

De Stekjesmarkt wordt voor de derde keer onder de hooiberg van de Hendrikshoeve georganiseerd. In 2022 en 2023 bleek het al een groot succes, waarbij veel zelf opgekweekte plantjes voor een klein prijsje hun weg naar de tuinen vonden. In beide jaren kwam de opbrengst van de verkochte stekjes ten goede aan de aanschaf van diverse materialen voor de werkgroepen van de NVWK. Met de verkoop van deze stekjes helpen we de tuinierders om eenvoudiger de biodiversiteit in hun tuin te vergroten.
De Stekjesmarkt kan altijd leuke mooie stekjes gebruiken. Natuurlijk vooral met biologisch geteelde inheemse planten, maar ook de niet-inheemse soorten, die veel insecten trekken of voedsel voor vogels bieden zijn welkom. Als je stekjes wil aanbieden of je wilt een helpende hand bieden neem dan vooral contact op met t-haasje@live.nl.
Let wel: er is geen mogelijkheid om te pinnen. Plantjes contant betalen dus!

We combineren de stekjesmarkt dit jaar voor de eerste keer met de Informatiemarkt van de NVWK. De NVWK kent veel verschillende werkgroepen die zelf hun programma's maken en activiteiten samen doen. Dat enthousiasme mag best eens wat meer ook publiek gemaakt worden, zodat leden en niet-leden een nog beter beeld krijgen van de vereniging.
Er zijn verschillende vogelwerkgroepen zoals de roofvogelwerkgroep, zwarte stern werkgroep, weidevogel-werkgroep en uilenwerkgroep. Maar er is ook de zoogdieren-werkgroep, de vlinder- en libellen werkgroep en de werkgroep ruimtelijke ontwikkeling. Die werkgroepen hebben allemaal een eigen programma van tellingen en onderzoeken.
Verschillende van deze werkgroepen laten zien wat ze gedaan hebben en waar ze mee aan de slag gaan in de vereniging. Er zal een algemene stand zijn van de vereniging.

Op deze feestelijke dag kunnen bezoekers dus breeduit kennismaken met de NVWK als vereniging. Natuurlijk wordt er voor een drankje en een hapje gezorgd.
Kortom, plan een bezoek op 25 mei aan de Hendrikshoeve, het is zeker de moeite waard!
Zet zaterdag 25 mei nu in je agenda!

Foto boven: Stekjesmark 2023, foto: Max Ossevoort
Foto onder: de Hendrikshoeve, foto: Joke Colijn

Stekjesmarkt in het Loetbos op zaterdag 25 mei

Koop leuke stekjes voor kleine bedragen en vergroen je tuin!

Hoe laat: van 10:00 tot 15:00 uur
Waar: de Hooiberg bij de Hendrikshoeve, Loet 4 in Lekkerkerk

Wil je stekjes aanleveren voor de markt? Mail dan naar t-haasje@live.nl.

Bouwen aan een eigen honk
Wie en wat is daarvoor allemaal nodig?

Frans van der Storm, secretaris

Een eigen huis, wie wil dat niet? Nou, eigen huisvesting voor de NVWK staat al lange tijd op onze wensenlijst. Een plek waar we onze bijeenkomsten kunnen houden: vergaderen, lezingen houden, informatie en educatie geven, waar we onze materialen kunnen opslaan en van waaruit we activiteiten ondernemen... Een plek ook waar we samen met partners als de Voedselfamilie en de Stichting Promotie Krimpenerwaard, andere organisaties dus die het goede vóór hebben met de Krimpenerwaard, bezoekers kunnen ontvangen en laten kennismaken met wat de Krimpenerwaard te bieden heeft.

Als je dit onderwerp al een tijdje volgt, weet je dat we graag naar de Hendrikshoeve in het Loetbos willen. En die kans doet zich nu voor, ALS we de aanbesteding winnen!
Staatsbosbeheer (SBB) heeft onlangs de procedure geopend voor de aanbesteding van de Hendrikshoeve. Gegadigden kunnen een voorstel indienen gebaseerd op het programma van eisen (te vinden op de website van Staatsbosbeheer). Daar vind je wat verwacht wordt van de aanbiedingen.
Om een goede kans te maken bij de aanbesteding moeten we hard aan de slag. Er zal concurrentie zijn vanuit commerciële hoek, de eisen van SBB zijn niet mals, en toch: wij zijn een vereniging met bijna 1.000 leden met allerlei talenten, kennis en ervaringen. En samen met de juiste partners zijn wij in staat om de Hendrikshoeve tot een centrale en gekende plek te maken in de Krimpenerwaard.
Wij doen een beroep op jou om eraan bij te dragen dat we eindelijk een eigen, duurzame huisvesting zullen hebben. Laat duidelijk zijn, we hebben een paar mensen die vol enthousiasme en goede wil aan de slag zijn om de Hendrikshoeve te verwerven, maar zij kunnen het niet alleen. Daarom hebben we ieders hulp hard nodig!

Planning inschrijving
Op 4 april zijn de aanbestedingsdocumenten gepubliceerd. Tot op 25 april hebben we gelegenheid nadere informatie te vragen, die we op 8 mei mogen verwachten.
Uur u is op woensdag 5 juni, als we de inschrijving moeten inleveren. Een maand later, 4 juli wordt de gunningsbeslissing bekend gemaakt.

Wie hebben we nodig?
Voor een succesvolle inschrijving hebben we naast allerlei formele gegevens dringend behoefte aan een aantal onmisbare disciplines om onze offerte te laten klinken als een klok. En aan heel veel zelfwerkzaamheid.

Ten eerste: het bedrijfsplan en de financiering
Hoe zal de exploitatie van de Hendrikshoeve eruit zien, inhoudelijk en bedrijfsmatig.
Je helpt geweldig als je een aantrekkelijke *businesscase/offerte* met een goed *Plan van Aanpak* kunt opzetten, en presentabel weet te maken waarbij onze onderscheidende meerwaarde op juist die locatie doorslaggevend kan zijn. Daarvoor zullen de

De Hendrikshoeve, foto: Huug Luigies

potenties van NVWK, Voedselfamilie en Stichting Promotie Krimpenerwaard, helder opgelijnd moeten worden.
Daarnaast kun je enorm helpen met *fondsenwerving* (denk aan Leader, institutionele fondsen, sponsoring enz.). Zelfwerkzaamheid in uren kan dan wel enorm kostenbesparend zijn, materialen moeten worden aangekocht.

Ten tweede: fysieke investeringen
Er moet heel veel gebeuren aan het gebouw om de bouwkundige en technische staat weer op peil te brengen, om het gebouw goed te laten functioneren voor de bovengenoemde doelen.
Daarvoor zoeken we jouw hulp als je ervaring hebt als *architect* en slimme ruimtelijke oplossingen weet te bedenken voor multifunctioneel gebruik van het pand.
Ook een *constructeur* is zeer welkom om de noodzakelijke draagkrachtberekeningen e.d. te maken.
Je helpt ons ook als je bouwtechnisch van wanten weet. Denk aan *ervaring met diverse bouwmaterialen en constructies, schilder- en loodgieterswerk, elektra, energie, internet* enz.

Staat hier nog niets van je gading bij?
Voor de handenwerkers: Een deel van het opknappen van het gebouw, of van de sloop en nieuwbouw zal door een aannemer moeten worden gedaan, veel kan door onszelf, door *vrijwilligers* worden gedaan. Enkelen hebben zich hiervoor al gemeld...

Voor de schrijvers onder ons: je kunt ons prima helpen met het verzamelen en in orde maken van de *formele gegevens*, met het bijhouden van de *planning* voor de komende periode en... als we de aanbesteding winnen allerhande *coördinerend* en *administratief* werk.

Wij zien het zitten! Jij ook?
Door met velen deze prachtige klus te klaren, wordt de Hendrikshoeve meer dan een verzamelplek of een locatie waar je een ijsje kunt kopen. Door met z'n allen aan dit pand te bouwen en de nieuwe NVWK-huisvesting te zien groeien, bouwen we óók aan de saamhorigheid in de vereniging. Ben je ook overtuigd? Reageer dan naar Frans van der Storm via info@nvwk.nl en laat weten welke bijdrage jij wil leveren.

Reuzenspringbalsemienen
We gaan ze op 20 en 22 juni weer uittrekken - help je mee?

Tekst: Joke Colijn, foto: Huig Bouter

Achter de Hendrikshoeve ligt het Loetbos waar veel Krimpenerwaarders gaan 'uitwaaien'. Wie recent een rondje Loetbos gewandeld heeft, heeft al gezien dat de zaailingen van de reuzenspringbalsemienen op sommige locaties massaal opkomen! Ze vormen op wat plaatsen langs het pad een dicht groen tapijtje. En dat is precies waarom ze zo desastreus zijn: ze dekken het licht op de bodem compleet af, verhinderen zo inheemse zaden om te kiemen en andere plantjes om te groeien. Dus roepen we iedereen die een paar uurtjes, een dagdeel of wellicht een hele dag wil helpen op, om samen deze planten uit te trekken!

Maar ze zijn toch best mooi? Jazeker, het zijn prachtige planten die kleur brengen in het bos. En er komen toch hommels en bijen op af? Ook dat is waar; imkers hebben ooit deze exoot hier en elders uitgezaaid, bijenkasten neergezet en verkopen de honing als springbalsemienen-honing uit het Loesbos (of de Krimpenerwaard, of de Biesbosch, of noem maar op). Met die honing zelf is niks mis.
Waarom dan toch uittrekken? Omdat hommels en honingbijen predies de enige soorten zijn die profijt hebben van deze bloemen.
Onze wilde bijen en andere insecten hebben niets aan deze exoot, terwijl de planten waarvan zíj afhankelijk zijn, verdwijnen door de massaal opkomende en zich verspreidende reuzenspringbalsemien. Daarmee verarmt de biodiversiteit snel in de gebieden waar de reuzenspringbalsemien heerst en het landschap verder overneemt. Want die plant heet niet voor niets 'spring'balsemien: je hoeft de rijpe zaadpeultjes maar aan te raken en je hóórt ze zelfs openknappen om het zaad met een vaartje alle kanten op weg te schieten.

Waarom zijn deze planten bij ons eigenlijk zo succesvol? Ze komen uit de Himalaya, waar het groeiseizoen heel kort is. Ze hebben dus maar een paar maanden om te kiemen, te groeien, te bloeien en zich voort te planten. En dat doen ze hier helaas ook - véél sneller dan ónze planten die deze race niet kunnen bijhouden. Een aantal jaren achter elkaar hebben we ze consequent op bepaalde percelen verwijderd, en we zagen de resultaten: oorspronkelijke vegetatie kwam terug. Een vergeten plant of een die over het hoofd was gezien, ging er het volgende jaar als eerste uit, en zo raakten die percelen gestaag vrij van de reuzenspringbalsemien.

Het zaad is slechts twee jaar kiemkrachtig, dat helpt enorm mee. Helaas gooide corona ook hier roet in het eten waardoor de inzet een paar jaar minder was en de plant op plaatsen aan de opmars terug is begonnen. Onze strategie: gebied terugveroveren!
Wil je meedoen? Ook kinderen kunnen helpen, het is geen zwaar werk. De planten wortelen oppervlakkig, dus uittrekken gaat makkelijk. Omdat je niet op paden maar in het bos loopt, zijn stevige schoenen (of laarzen als de bodem nat is) wel nodig. Denk ook aan handschoenen; soms groeit er een brandnetel naast of een braam. Waar mag je nog ruig door het bos banjeren? Hier dus! Met een ploegje werk je een perceel af, de boswachter van Staatsbosbeheer helpt ook mee en voorziet je van koffie, thee of frisdrank in de pauzes. Het wordt zeer gewaardeerd als je je even aanmeldt, dat kan bij mij: j.j.colijn@gmail.com of een appje naar 06-44744408, en breng vooral (klein)kinderen, buren of vrienden mee.

2024 Jaar van de Huismus
Een initiatief van Sovon en Vogelbescherming

Tekst: Marielle van Gemeren; illustraties: Pepijn Hof

2024 is het Jaar van de Huismus. Sovon en Vogelbescherming kiezen elk jaar een vogelsoort uit die wel wat extra aandacht kan gebruiken. De huismus is één van de meest geliefde en meest talrijke vogels van ons land. De redactie van ons mooie Verenigingsblad De Waardvogel vroeg mij of ik een artikel wilde schrijven over mussen. Vanuit mijn werk als ecologisch adviseur heb ik vaak met huismussen te maken. Vooral vanuit het wettelijk beschermingskader, tot voor kort de Wet natuurbescherming, en vanaf 1 januari 2024 vanuit de Omgevingswet.

Bij een mus denk je vooral aan de huismus. Een bruingrijzig vogeltje. Heel algemeen, gewoontjes. We hebben er zelfs uitdrukkingen voor. Daaruit blijkt onze verbondenheid met de huismus en hoe gewoon we hem vinden. Denk aan de uitspraken: de mussen vallen dood van de daken (=het is snikheet) of: een echte huismus (=iemand die het thuis naar zijn zin heeft, geen uitgaanstype) of: iemand blij maken met een dode mus (=iemand iets goeds in het vooruitzicht stellen, dat uiteindelijk waardeloos zal blijken te zijn).
Ik heb zelf een zwak voor de huismus. Niks klinkt zo vrolijk als een groepje kwetterende musjes in een doornstruik of een roepend mannetje op een dak. Als je kruimeltjes strooit in de tuin komen er direct vogeltjes tevoorschijn en als de brutaalste het veilig achten volgt de rest van de groep. Bij gevaar zijn zo ook allemaal tegelijk weer weg. Het geeft een gezellig, kneuterig gevoel als er musjes in een wijk zijn.

Welke mussensoorten zijn er eigenlijk in Nederland?
We kennen in Nederland twee vogels uit de mussenfamilie, nl. de huismus en de ringmus (passer domesticus en passer montanus). Daarnaast kennen we nog de heggenmus (Prunella modularis). Dit is echter geen mus, maar een vogel uit de familie van heggenmussen (Prunellidae). Vanwege zijn grijze kleur en het voorkomen in onze tuinen, is hij waarschijnlijk ook een mus genoemd. Maar, hoewel het ook een mooie vogel is laat ik hem in dit artikel buiten beschouwing.
De huismus en ringmus lijken veel op elkaar. De soorten worden beide gekenmerkt door een dikke snavel waarmee ze voornamelijk zaden eten, wat hun verwantschap met vinken verraad. In het voorjaar worden ook insecten gegeten (met name door de vrouwtjes) en gevoerd aan de jongen voor de eiwitten.
De huismus is 14 tot 16 centimeter lang en weegt maximaal 35 gram. Het mannetje en vrouwtje verschillen van uiterlijk. Het mannetje heeft een grijze kruin en een zwarte bef tot op de bovenborst, warmbruine, zwartgestreepte bovendelen en vleugels en een opvallende witte vleugelstreep. Het vrouwtje heeft lichtbruine bovendelen met een grijze waas en donkerbruine strepen, een effen lichte borst en eenkleurig grijze onderdelen met een beige teint.
De ringmus lijkt veel op de huismus maar is iets kleiner, heeft een roodbruine kop, lichte wangen met donkere wangvlek, klein zwart befje en een witte bijna doorlopende nekrand. De rug en vleugels zijn bruin van kleur, met een witte vleugelstreep. Man en vrouw zijn gelijk. Ringmussen en huismussen kunnen soms samen in de tuin waargenomen worden.

Waarom een artikel voor een zo doodgewone vogelfamilie?
Want wat kan je over een zo'n doodgewoon vogeltje vertellen? Bij mijn zoektocht naar literatuur stuitte ik op heel veel informatie. En dat is niet zonder reden. Het gaat namelijk helemaal niet zo goed met de aantallen in ons land en onze zo doodgewone musjes dreigen niet meer zo gewoon te blijven. Daarom krijgt de huismus dit jaar ook extra aandacht. Maar laten we daarbij de ringmus ook niet vergeten. We duiken in de informatie:
Waar de huismus en de ringmus eerst wijdverbreid voorkwamen halveerden vanaf de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw de Nederlandse broedpopulaties van de huismus en de ringmus.

Gegevens Sovon uit de broedvogelrapportage van 2022
Huismus vanaf 1990 significante afname, <5% per jaar (-)
laatste 12 jaar significante toename, <5% per jaar (+)
Ringmus vanaf 1990 significante afname, <5% per jaar (-)
laatste 12 jaar significante afname, >5% per jaar (-), minimaal halvering in 15 jaar)
Hoe kan het dat deze zo doodgewone vogels die dicht bij de mensen leven zo in aantallen achteruit zijn gegaan?
En wat zouden wij kunnen doen om deze vogels die zo verbonden zijn met onze leefomgeving te kunnen helpen?
Laten we daarvoor eerst eens kijken naar de leefwijze van de vogels.

Leefwijze huismus
Huismussen zijn sterk geassocieerd met mensen. De nestplaatsen zijn gebonden aan bebouwing. De huismus is voor zijn voedsel sterk afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust biedt. Deze voedselbron moet continu aanwezig zijn. Huismussen zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, stofbaden nemen, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

Huismussen zijn in tegenstelling tot veel andere vogels 's ochtends rond zonsopkomst nog niet erg actief met zingen. De activiteit neemt toe, één tot twee uur na zonsopkomst. Aan het eind van de ochtend neemt de zangactiviteit weer af. Op de gezamenlijke slaapplaatsen, schuilplaatsen en foerageerplaatsen wordt gedurende de dag vaak volop gekwetterd en getjilpt. De broedtijd is meestal van begin april tot en met augustus, maar in maart kan er ook al gebroed worden (afhankelijk van het weer). Meestal worden per paar per jaar twee tot drie legsels grootgebracht. De nestbouw begint al in maart. Ook buiten de broedperiode wordt aan het nest gebouwd en wordt het nest gebruikt als slaapplaats. Eén succesvol broedsel per seizoen is niet voldoende om de populatie voldoende in stand te houden, daarvoor zijn jaarlijks ook succesvolle vervolglegsels noodzakelijk
<u>Buiten broedtijd</u>
Het merendeel van de huismussen brengt zijn hele leven door binnen een straal van enkele honderden meters van de geboorteplek. De meeste zwerfneigingen bestaan onder plattelandsmussen in de maanden augustus en september. Gerichte verplaatsingen op plekken waar amper huismussen broeden komen voor eind maart/begin april en (in mindere mate) tussen half september en eind oktober. Grote zwermen op rijpend graan, tot in de jaren tachtig een normaal verschijnsel, zijn tegenwoordig schaars. Rustplaatsen en winterverblijfplaatsen in groenblijvende of dicht begroeide struiken en hagen (meidoorn, liguster, haagbeuk) alsook gevelbegroeiing (klimop) en in gebouwen.
<u>Broedtijd</u>
De verspreiding overlapt met die van concentraties mensen. Huismussen zijn het talrijkst bij oudere huizen in een deels groene, liefst wat rommelige omgeving aan stadsranden of op het platteland. In strakke nieuwbouwwijken en het versteende hart van grote steden zijn ze schaars of ontbreken ze bij gebrek aan nestgelegenheid en/of voedsel. Nestplaatsen worden gemaakt in oudere woningen. Er moet een inkruipopening zijn naar de nestplaats van 35 mm in diameter.

Nesten worden dan gevonden onder alle typen dakpannen (dak-, nok-kantpan). In kieren en gaten in muren (ook achter regenpijpen). Op balkenconstructies in schuren, boerderijen en loodsen.

Voedsel

Volwassen huismussen halen hun voedsel voornamelijk uit zaden van grassen en onkruiden, aangevuld met insecten, larven, bessen en bloemknoppen. In stedelijke omgevingen maken ze gebruik van voedselbronnen zoals voedersilo's, broodkruimels en restjes van menselijke consumptie en huisdieren. Soms eten ze ook grit (kalk) en kleine steentjes, wat de vertering van harde granen bevordert. Tijdens het broedseizoen hebben vrouwtjes extra eiwitrijk voedsel nodig voor het leggen van eieren.

Jonge huismussen krijgen in hun eerste twee weken vooral zacht, eiwitrijk voedsel zoals insecten: bladluizen, muggen, vliegen, rupsen en spinnen. Naarmate ze groeien, wordt dit dieet geleidelijk aangevuld met plantaardig voedsel. Ze worden gevoed tot ongeveer twee weken na het uitvliegen, waarna ze overschakelen naar het dieet van volwassen huismussen.

Huismussen zoeken hun voedsel op plekken met weinig of kort gras, zoals wegbermen, erven en tuinen. Het is van belang dat er continu betrouwbare voedselbronnen beschikbaar zijn, vaak met voldoende dekking in de vorm van struiken en hagen. In stedelijke gebieden zijn deze bronnen vaak te vinden rond kinderboerderijen en terrassen, terwijl ze in landelijke gebieden bij boerderijen en graanverwerkende bedrijven voorkomen. Ook in bomen zoals wilgen, eiken en berken kunnen huismussen insecten vinden.

Leefwijze ringmus

De ringmus komt vooral voor in kleinschalig cultuurlandschap met bouwland en in dorpen. Vroeger waren ze ook talrijk in bossen en duinen. In een omgeving met veel struikgewas, weilanden met vee en vooral ook oude bomen met enkele holten zijn ringmussen te vinden. Hoewel het merendeel van de ringmussen standvogels zijn, zwerven sommige Nederlandse exemplaren in de winter naar plekken zoals Frankrijk. Anderen komen juist vanuit Noord- en Oost-Europa naar Nederland.

Buiten broedtijd

Een klein deel van onze Ringmussen trekt over korte afstand weg, de meeste blijven hier te lande. De verspreiding verandert binnen het jaar dan ook weinig. Vooral in oktober treedt doortrek op van noordelijke en oostelijke vogels. De terugtrek, vooral eind maart en in april, verloopt in de meeste regio's onopvallend.

Broedtijd

Ringmussen broeden vooral in kleinschalig boerenland met relatief veel bouwland. Ze hebben een voorkeur voor holtes om een nest in te bouwen. Ze gebruiken ook de kastjes die voor mezen worden opgehangen. Ze mijden grote bossen en zeer open gebied, en bewonen in steden alleen de randen. De verspreiding kende in de tweede helft van de 20e eeuw zowel uitbreiding (drooggelegde IJsselmeerpolders) als inkrimping (vooral West-Nederland). De aantallen namen in de jaren zestig en zeventig in sommige biotopen toe (duinen, bos), maar kenden sindsdien in heel Nederland een sterke afname.

Voedsel

Voor zijn voedsel is de ringmus vooral aangewezen op gewasresten van akkers (granen). Daarnaast eet de ringmus ook wel insecten tijdens het broedseizoen en om de jongen te voeren.

Wat verklaart nou die enorme achteruitgang van beide soorten?

Huismus

De grote lokale variatie in urbane huismustrends wordt mede bepaald door de omvang en wijze van uitvoering van nieuwbouw- en renovatieprojecten en de manier waarop met 'groen in de wijk' wordt omgegaan door gemeente en bewoners. Belangrijke factoren hierbij zijn onder meer het aanbieden van alternatieve nestgelegenheid bij isolatiewerkzaamheden, en vooral de effectiviteit daarvan (iets waarover nog weinig bekend is; Verburg 2020), het beheer van openbaar groen en de inrichting van tuinen (heggen, struiken). Zo komt de Huismus in Almere, een relatief groene stad, op veel meer plekken en in bijna tien keer hogere dichtheden voor dan in het nabijgelegen, relatief versteende Amsterdam (Schoppers et al. 2016)

Ringmus

De afname van het aantal ringmussen is deels toe te schrijven aan de toenemende schaal en intensiteit van de landbouw. De traditionele graanteelt maakt plaats voor maïscultuur, waardoor stoppelakkers schaarser worden.

Een belangrijk probleem voor de Ringmus is de winteroverleving. Ringmussen zijn 's winters sterk gericht op zaden van akkeronkruiden en granen. De opkomst van wintertarwe ten faveure van zomertarwe heeft de hoeveelheid graanstoppelvelden in de late winter en het vroege voorjaar sterk gereduceerd. Voorheen waren dit juist plekken waar winterse ringmusgroepjes maanden konden blijven hangen (van Manen 2020, Newton 2017). Een tweede cruciaal aspect is de beschikbaarheid van insecten voor de nestjongen. Het betreft een korte piek, kort na het uitvliegen schakelen de jongen al over op zaden. Een mismatch met, of het uitblijven van pieken in insectenbeschikbaarheid (bijvoorbeeld rupsen van wintervlinders), kan voor grote problemen zorgen.

Tevens zijn heggen, houtwallen, dode bomen en knotwilgen minder frequent aanwezig, waardoor er minder nestgelegenheid is. Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen draagt ook niet bij aan het welzijn van deze graaneters.

Hoe zouden wij in het Jaar van de Huismus in ons gebied, waar ook de ringmus in thuishoort, nou van betekenis kunnen zijn om de vogels te laten floreren?

Voor de huismus is het van belang dat alles wat hij nodig heeft in een straal van circa 200 meter rond de nesten aanwezig is. Dit betekent dat het verwijderen van een heg en die vervangen voor hekwerk al kan betekenen dat zijn leefgebied niet meer compleet is en dit zorgt voor minder succesvolle voortplanting.

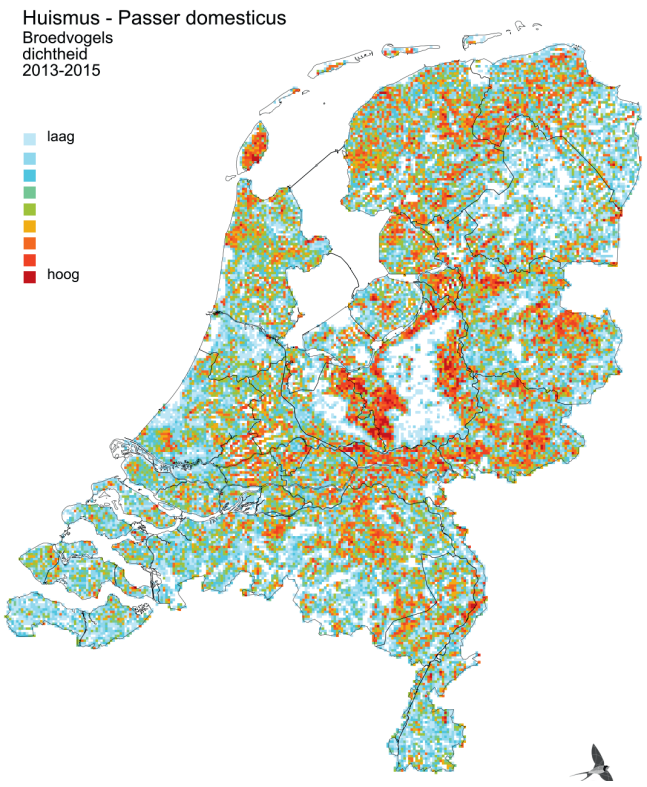
Ga je zelf je tuin aanpakken en heb je huismusjes? Bedenk dan goed welke elementen veel gebruikt worden door musjes. De groenblijvende beplanting, een zandbad, voedsel in de vorm van zaadjes van grassen of water om te drinken. Zorg dat je die elementen niet verwijderd of in ieder geval weer snel laat terugkomen. En stel je tuinverbouwingsplannen uit tot het najaar. Als de broedtijd voorbij is en de vogels minder kwetsbaar zijn.

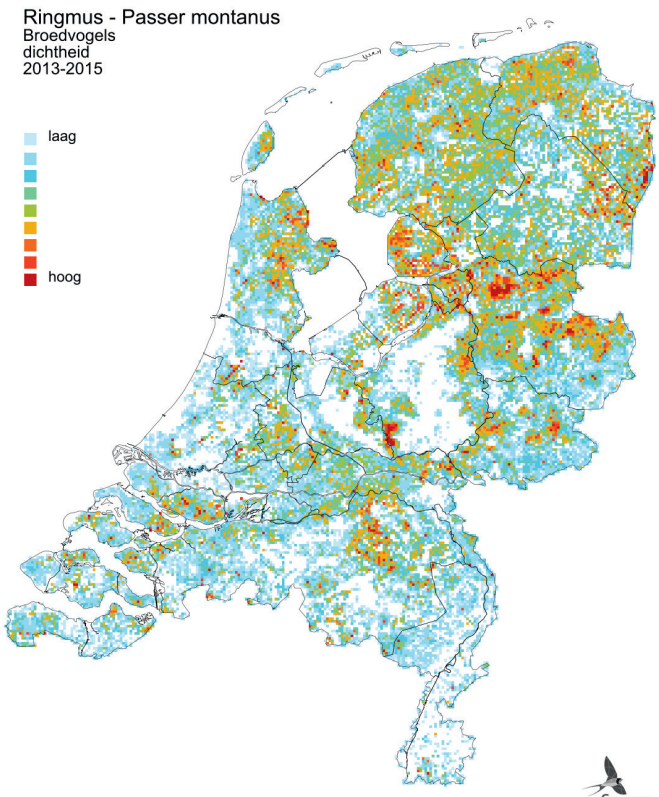
Woon je in het buitengebied of aan de rand van de woonkern? Dan heb je misschien ook ringmussen in je tuin. Heb je een grote tuin? Misschien heb je een hoekje waar je wat zomergraan met een mooi kruidenmengsel van Cruydthoeck kunt inzaaien.

Zijn er mussen in je omgeving? Maar is jouw huis niet geschikt voor nestplaatsen? Dan zou je een mussentil kunnen overwegen. Mussentillen blijken een goed alternatief voor nesteling voor zowel huismus als ringmus.

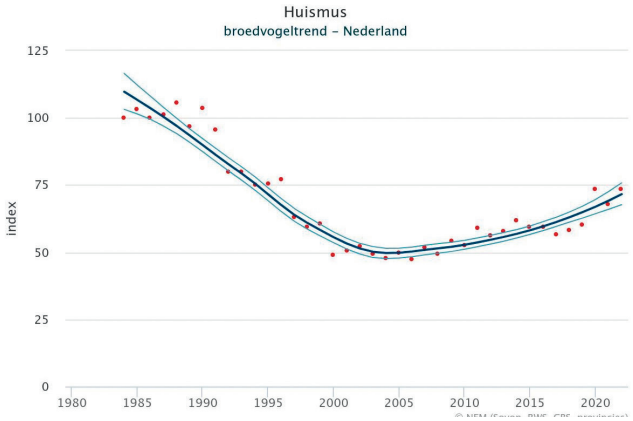
Misschien kunnen we in verenigingsverband wat doen voor deze mooie soorten? Net zoals de vlinderidylle kunnen we misschien een mussenidylle ontwikkelen? Stof tot nadenken… als je enthousiast bent hiervoor of kansen ziet. Laat het weten!

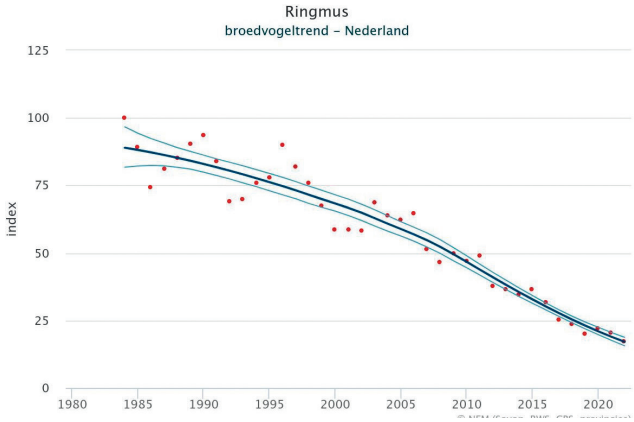
De terugloop van beschikbare nestplaatsen is een heel groot aandachtspunt naast de zorg voor voldoende kwalitatief openbaar

Waar de huismus de laatste jaren een voorzichtig herstel laat zien van circa 2% per jaar is dit bij de ringmus helaas niet het geval. Daarbij moet gezegd worden dat er bij de huismus grote verschillen in aantallen zijn per provincie en dat het herstel vooral in hoog Nederland in de landbouwgebieden wordt gevonden. En de landbouwgebieden vormen maar zo'n 30% van het leefgebied. Het merendeel van de huismussen leeft in de stedelijke omgeving.

groen. Het is belangrijk dat na-isolering op een goede manier gebeurt. Ook sloop en vervolgens nieuwbouw geeft vaak verlies aan nestgelegenheid. Riolerings- en herstratingsprojecten kunnen ook grote (negatieve) invloed hebben op het leefgebied van de huismus. Gemeenten en woningbouwcorporaties moeten hiervoor de verantwoordelijkheid pakken. Er zijn een aantal wettelijke en beleidsmatige zaken die hier spelen namelijk: de Omgevingwet, Natuurinclusief bouwen en Soortenmanagementplannen.

De werkgroep RO van onze vereniging volgt deze ontwikkelingen nauwlettend en probeert daar waar mogelijk de woningbouwcorporaties en de gemeenten Krimpenerwaard en Krimpen aan den IJssel te attenderen als zaken mis dreigen te lopen. Mocht je weet hebben van grote projecten in je woonomgeving die van invloed kunnen zijn op de mussenpopulaties, en heb je zorgen of er wel voldoende aandacht voor is? Vraag bij de gemeente informatie op over onderzoek (is er een natuurtoets of quickscan uitgevoerd?) en wat staat daarin over huismus? De leden van de werkgroep RO kunnen je op weg helpen hoe je kunt reageren op plannen.

Tenslotte, heb je geen tuin, of geen mussen en wil je toch wat doen? Dan kun je je opgeven bij SOVON om te gaan tellen voor MUS. MUS is het Meetnet Urbane Soorten. Hierbij ga je drie keer per jaar volgens een vaste wandeling in je gemeente naar ongeveer 10 door Sovon vastgestelde telpunten, waarbij je per telpunt vijf minuten alle vogels noteert die je ziet en/of hoort. Als je nog niet alle stadssoorten kent, heeft SOVON hiervoor online cursussen die je gratis en in je eigen tijd kunt volgen. Toetsen kun je steeds opnieuw maken totdat je de kennis onder de knie hebt. Hierdoor kun je een belangrijke bijdrage leveren aan het in kaart brengen en monitoren van de ontwikkelingen van stadsvogels en dus ook de huismus. Wil je hier meer over weten? Kijk op de website van Sovon: Meetnet Urbane Soorten (MUS) | Sovon.

Bronnen: SoortenstandaardHuismus.pdf (vogelbescherming.nl); Huismus | Sovon Vogelonderzoek; Broedvogels_in_Nederland_2022__Rap_2023-40_Boele_et_al_2023.pdf (sovon.nl); Kennisdocument-Huismus.pdf; ChatGPT (openai.com)

Nieuwe Driemanspolder
Op herkansingsexcursie

Tekst: Natasja van Doesburg, foto's: Frans van der Storm

Na vele maanden regen was er eindelijk een droge dag met zon, waarop toevallig de uitgestelde vogelexcursie van september o.l.v. Willem van Rij naar de Nieuwe I was gepland. Dit gebied is ingericht als waterbergingsplek tussen Zoetermeer-Noordwest en Leidschendam en is voor watervogels een walhalla. Op Google Maps is het gebied nog steeds niet te vinden. Er was veel belangstelling voor de excursie. Iedereen had op 2 maart een vroege wekker getrotseerd en was om 8 uur op de afgesproken plek bij Zoetermeer.

Vlak na de start, toen we op het eerste dijkje stonden, was onze eerste bingokaart al vol. We konden **pijlstaarten** noteren, **slobeenden, scholekster, wintertaling, smient, krakeend, kuifeend, wilde eend, bergeend, tafeleend, soepeend, meerkoet** en **waterhoentje**. En natuurlijk g**rauwe gans, grote Canadese gans, brandgans** en **nijlgans**. Later vlogen er nog **kolganzen** over.
Met wat inzoomen met de telescopen konden we de **bonte strandloper**, een **tureluur** en **kluten** noteren. Er stonden veel **kieviten** op een droger stukje in het water. Ook vele **grutto's** stonden te rusten op een slikplaat. Heel duidelijk was nu het verschil te zien tussen de gewone, grauwere grutto's en de donkerrode **IJslandse grutto's**.
Terwijl we zo stonden te speuren vlogen er nog **holenduiven** over en later **ooievaars** en **lepelaars**. Ook de **torenvalk** was duidelijk aanwezig.

Scherpstellen!

We liepen linksom verder om de eerste plas heen en kregen zicht op de zuidelijke plas. Vanwege tegenlicht was het moeilijk determineren. Willem van Rij werd opeens heel enthousiast, want hij meende een **BRONSKOPEEND** te hebben gezien. Wij speuren. Een aantal van ons wist hem te detecteren. Maar tegen de zon in zagen we vooral een eend met een dikke kont. We zijn toen snel om de plas heen gelopen om hem met de zon mee te kunnen zien. Dat was de moeite waard. Wat een schitterende eend! Zijn groene kop reflecteerde prachtig in de zon en de sierveren op zijn achterlijf waren ook zo mooi! Een zeer bijzondere waarneming.
In deze plas zagen we ook r**osse stekelstaarten** en twee vrouwtjes **nonnetje**.
Hierna kwamen we bij een wat struikeriger gebied, wat ons rietgorzen opleverde. Daar waren ook 2 vrouwtjes **patrijs** te zien en **roodborsttapuiten**.
In de volgende plas waren **geoorde futen** te zien in eclips-/zomerkleed. In het zonlicht staken hun kleurige oren fris af tegen hun kopjes. Ook een **kuifduiker** liet zich goed bekijken. Heel mooi waren de mannetjes **brilduiker** en **krooneend**. Ook zaten er **dodaarzen**.
De **kleine zilverreigers** lieten zich goed vergelijken met hun grotere neef of nicht.

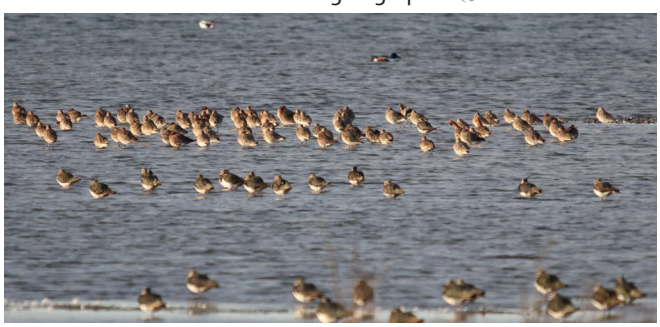

Grote zilverreiger

Bij een doorloop in de grote noordelijke plas konden we de **graspieper** uitgebreid bekijken. Een **waterpieper** vloog voorbij. Helaas was de steenuil vandaag niet op zijn post. Maar de **veldleeuwerik** was wel zichtbaar en hoorbaar aanwezig. Een **Cetti's zanger** zong een afwijkend liedje. Tegen het einde van onze ronde waren er nog wat **watersnippen** te bewonderen.
Het was een geslaagde excursie onder de deskundige leiding van Willem van Rij. Wat weet, hoort en ziet hij toch veel. In totaal hebben we die ochtend wel 60 soorten vogels gespot.

Allerlei watervogels, onder andere kleine zilverreigers

Grutto's en kieviten

Verslag ALV
Algemene Ledenvergadering 26 maart 2024

Frans van der Storm, secretaris

Je hoeft niet conservatief te zijn om vaste gebruiken te waarderen en daarop te vertrouwen bij het organiseren van de vaste momenten in het verenigingsjaar. Wij, het bestuur, zaten daarom best in spanning over de opkomst bij de algemene vergadering. Immers, niet zoals gebruikelijk op woensdag maar dit jaar op een dinsdag vergaderden we. Fantastisch dat we naast de vier aanwezige bestuursleden 45 leden mochten verwelkomen.

Opening
Vlak na acht uur opende Jaap Graveland de vergadering met een korte toelichting op de agenda en de mededeling dat het bestuur helaas niet compleet aanwezig kon zijn in verband met ziekte van Benjamin Hallie.
Als een ware columnist begon Jaap zijn openingswoord, met de ook aan hem misschien wel meest gestelde vraag: 'Hoe gaat het met je?' Jaap vindt het een moeilijke tijd voor de natuur. Het gebruik van glyfosaat is tóch weer voor tien jaar toegestaan, de braaklegregeling vervalt, de natuurherstelwet staat op omvallen, het stikstofdossier staat stil en in reactie op trekkerprotesten in Brussel heeft de Europese Commissie de Green Deal tot greenwashing gedegradeerd.
Is het dan alleen kommer en kwel, gelukkig niet. Sterker, in de Krimpenerwaard gaat het niet eens zo slecht: boeren in en ook buiten NNN-gebieden zetten zich steeds meer in voor natuur en we zien aan de resultaten dat die inzet haar vruchten afwerpt. De NVWK blijft groeien, we zijn hard op weg naar de 1000 leden, we organiseren op 25 mei de ledendag in combinatie met de Stekjesmarkt. Vrijwilligers om daaraan mee te helpen zijn welkom. En er zijn ontwikkelingen op het gebied van huisvesting. Daarover meer in een aparte bijdrage in deze editie op blz. 10-11.

Vaststelling verslagen van de ALV respectievelijk over het jaar 2023
Het verslag van de Algemene vergadering 2023 geeft geen aanleiding tot vragen of opmerkingen en wordt ongewijzigd vastgesteld. Hetzelfde lot is het secretarieel verslag over het verenigingsjaar 2023 beschoren.

Financiële verantwoording 2023 en begroting 2024
Vaststelling financiële verantwoording over 2023 en goedkeuring begroting 2024.
Michiel Fokkema begint met een korte persoonlijke beschouwing over zijn eerste jaar als penningmeester. Hij trof een goed georganiseerde administratie aan, met dank aan voorgangers Jan de Boer en Marco Steenwinkel. Tijdens het afgelopen jaar is aandacht besteed aan het beter inzichtelijk krijgen van de waarde van materialen en van vrijwilligerswerk.
Kijken we naar de resultaten dan zien we een klein verlies door tegenvallers als gevolg van een te lage begroting voor de vrijwilligersbijeenkomst, afschrijving op wanbetalers, en een claim van een fotograaf wegens verkeerd gebruik van zijn fotorechten. Dankzij het alsnog kunnen innen van achterstallige rekeningen bleef het verlies beperkt. De begroting voor 2024 is ongeveer gelijk gebleven met die van vorig jaar, waarbij we rekening houden met voorzienbare hogere uitgaven voor de Waardvogel en de vrijwilligersdag.
Thijs Looren de Jong vraagt naar de afschrijvingen. Die betreffen de maaibalktrekker en bosmaaier, plus twee aanhangwagens.
Erik Kleyheeg vraagt naar de kosten voor de knotgroepen. Die staan nu onder de post voorzieningen.
Na de gegeven toelichtingen en met de goedkeurende verklaring van de kascontrolecommissie keurt de vergadering de verslagen en het gevoerde beleid goed en verleent decharge aan het bestuur.
Mart-Jan de Jong heeft zijn termijn als lid van de KCC vervuld en treedt af. In de KCC voor 2024 worden Jan de Boer en Oscar de Pauw benoemd.

Gedachtewisseling leden en bestuur
Onze groei in leden, de vele inzet op beleid en externe contacten zijn reden om trots te zijn op de NVWK, maar er is ook een keerzijde. In het bestuur zijn nog altijd twee vacatures (Coördinator vogelwerkgroepen en Coördinator PR en externe communicatie), en met de huidige vijf bestuursleden is het werk nauwelijks te behappen. Daarbij komt dat Frans heeft aangekondigd bij de volgende jaarvergadering het secretariaat neer te leggen en uit het bestuur te stappen. Hij heeft er dan drie termijnen op zitten en dat is hem genoeg. Naast de personele bezetting, geven ook de maatschappelijke ontwikkelingen aanleiding om weer met elkaar in gesprek te gaan over hoe we de toekomst van de NVWK voor ons zien. Wij komen hier later dit voorjaar op terug.

Huisvesting
Frans geeft een gepassioneerde toelichting bij de ontwikkelingen rond de huisvesting van de NVWK. In de aanloop naar de komende aanbesteding hebben we behoefte aan vrijwilligers die op diverse onderwerpen een bijdrage kunnen leveren. Voorlopig gaat het om incidentele inzet. Afhankelijk van de uitkomst van de aanbesteding hebben we heel veel werk te verzetten, of…
Vrijwilligers voor planontwikkeling etc. graag melden via info@nvwk.nl of bij secretaris.

Rondvraag
Mieke Veen vraagt naar de status van de Idylle in het Loetbos. De resultaten van de tellingen leiden nou niet bepaald tot enthousiasme. Max Ossevoort reageert dat we volop in gesprek zijn met terreinbeheerder Staatsbosbeheer over de opties om tot verbetering te komen. Afplaggen lijkt de beste optie, maar is ook kostbaar en geld blijkt dan de beperkende factor. Over andere opties wordt nog gesproken.

Niets meer aan de orde zijnde sluit Jaap de vergadering, bedankt de leden voor hun komst en deelname en kondigt een korte pauze aan waarna Chris van Swaay ons zal inleiden in de ins and outs van het meetnet dagvlinders.

Jeugdpagina

Winnaars van de verenkwis

Joke Colijn

Op dezelfde dag als de Waardvogel bezorgd werd, kreeg ik al een sms van vader Addie met de juiste oplossing die zijn dochters hadden gevonden van de verenkwis uit het februarinummer. Dat was wel heel erg snel zeg!
Even later las Maria op het redactie e-mailadres óók een goede oplossing, van Koen en Marieke! Ja, dat was wel een beetje zuur voor die twee, dus besloten we ze allemaal maar een cadeautje te geven.
We spraken een datum af en reden eerst naar Berkenwoude om aan Corrien, Eline en Henrike het gesigneerde boek van Nico de Haan te overhandigen. Ze waren er heel blij mee! Het was duidelijk dat natuur in dit gezin een belangrijke rol speelt. Een boekenkast vol natuurboeken, zelf opgezette dieren op de kast, een bakje met mierenleeuwen in de vensterbank - het een nog interessanter dan het ander.
Vervolgens reden we naar Bergambacht. We hadden helaas maar één boek, daarom kregen Koen en Marieke een zitmatje - heel handig met kamperen en bij excursies. Gelukkig vonden ze de matjes leuk. Hun vader maakte een foto van ons vieren. Ook hier zagen we allerlei natuurlijke elementen in een vitrinekast: schedeltjes, zaaddozen, schelpen, eieren, veren, enz.
We vonden het erg leuk om te merken dat jullie zo actief bij de natuur betrokken zijn! Graag tot een volgende keer, bijvoorbeeld bij een jeugdactiviteit.

Jeugdlezing verzorgd door Abe Maaijen

Op woensdagmiddag 15 mei verzorgt Abe Maaijen een lezing speciaal voor onze jeugdige leden. Abe vertoont zijn geweldige foto's en gaat met jullie in gesprek, hij stelt vragen waarbij jullie kennis van de natuur 'getest' zal worden! En het gaat zeker niet alleen over wat je aan natuur tegenkomt in de Krimpenerwaard, dus dat maakt het extra leuk.
Het begint om 14.30 uur, inloop v.a. 14.00 uur. De gastvrouwen van De Zwaan zorgen voor wat te knabbelen en limo! Ben je iets minder jeugdig, maar toch geïnteresseerd? Wees ook welkom! We hebben beschikking over de grote zaal. Adres: Kerkweg 2, Berkenwoude. Graag even aanmelden: b.hallie@hetnet.nl.

Handige vogelstreeplijst online

Mieke Verwaal, een vroegere jeugdleidster bij de NVWK, heeft bedacht dat het handig is om een vogelstreeplijst te maken. Op deze lijst kun je aankruisen welke vogels je in de Krimpenerwaard gezien hebt bij bijvoorbeeld een excursie, of gedurende een heel jaar. En natuurlijk kunnen volwassen hem ook gebruiken! :-)
De lijst is staat op de website: https://nvwk.nl/werkgroepen/vogelwerkgroepen/ onder vogelexcursies. Je kunt de lijst downloaden en uitprinten, óf de waargenomen soorten online aanvinken in het bestand. Je kunt dit ook doen via de QR-code. Misschien heb je eerst wat hulp nodig maar als je 'm eenmaal gebruikt, werkt het vast héél handig!

Vogelogen: kwis

Tekst: Maria Kuijf, foto's Dirk-Jan Saaltink

Vogelogen zijn er in allerlei kleuren en maten. Aan de stand van de ogen kun je zien hoe de vogel aan zijn eten komt. Een vogel die jaagt heeft een scherpe blik vooruit nodig. Daarom staan de ogen naast elkaar. Bij vogels die op andere manieren aan hun voedsel komen of die zelf prooidier zijn, staan de ogen aan de zijkant van de kop zodat ze ook gevaar sneller waarnemen. Hier is weer een kwis om je vogelkennis te testen. Kun jij aan de ogen en een gedeelte van de kop zien welke vogel het is? Deze keer geen prijsjes, maar gewoon leuk om te doen, toch? De oplossing komt op de website te staan.

1 Deze vogel heeft opvallende lichtblauwe ogen, verder heeft hij allerlei tinten zwart. Meestal is hij met veel vrienden.
2 Dit felle oog hoort bij een vogel die je vaak aan de slootrand kan zien staan. Hij staat dan doodstil te wachten totdat er een visje voorbij komt. Hij eet echter ook kuikens, kikkers, kreeften en soms muizen.
3 De kop is chocoladebruin, maar verder zijn de veren van de vogel bijna helemaal wit. Misschien kookt hij wel lekker maar hij draagt geen schort om zijn witte veren schoon te houden :-)
4 Deze vogel hoort eigenlijk aan de kust, maar hij lust graag patat en komt daarom steeds dichter bij de mensen.
5 Deze witte vogel met zwarte vleugelveren woont graag hoog en sommige mensen denken dat hij baby's brengt :-)
6 Dit is een druktemaker, die een grappig geluid maakt. Hij broedt langs de kust, maar ook in de wei en op daken.
7 Deze vogel is houdt er niet van als andere vogels in de buurt komen. Voor zijn soortgenoten is het ook geen lievertje, want ze kunnen gemeen vechten.
8 Dit vogeltje hoort in elke tuin, maar helaas komt hij steeds minder voor. Hij is daarom Vogel van het Jaar geworden.
9 Dit is een statige grote vogel. Kom niet bij hem in de buurt, zeker niet als hij een nest of jongen heeft.
10 Oef, dit is een moeilijke. Het is een kleine neef van nr. 2 en hij zegt zijn eigen naam - alleen hoor je die niet vaak want hij is niet heel talrijk en is 's nachts actiever dan overdag.
11 In deze Waardvogel staat een artikel waarin deze vogel genoemd wordt. Hij is heel algemeen, maar er komen er wel steeds minder van. Zijn jongen worden 'pijltjes' genoemd.
12 Veel mensen houden niet van deze vogel. Hij is helemaal zwart en maakt een hard, schor geluid.

Gekleurringde meeuwen in Gouda

Hans Kouwenberg

Sinds maart 2023 heb ik veel meer tijd om te vogelen en andere leuke dingen te doen. Eén van de dingen die ik heb opgepakt is het zoeken naar gekleurringde vogels en dan vooral meeuwen in Gouda. Voor mijn pensioen ben ik ook wel eens een vogel met een kleurring tegengekomen. Tegenwoordig ga ik zeer geregeld een rondje fietsen om geringde meeuwen te zoeken.

Vogels zijn voor ons over het algemeen niet individueel herkenbaar. Al vóór de eerste wereldoorlog begon men vogels te voorzien van metalen pootringen. Dat werkte prima en wordt nu ook nog veelvuldig gebruikt. Het nadeel is dat om de ring af te lezen je de vogel (dood of levend) in handen moet hebben. Sinds wanneer heb ik niet kunnen vinden, maar men is ook vogels gaan ringen met een plastic ring die op afstand afleesbaar is. Door de betere optiek, meer vogelaars, meer vrije tijd, meer vakanties en internet kan je veel meer gegevens over één vogel verzamelen. Ringen hebben ons informatie geleverd over de migratie tussen broed- en overwinteringsgebieden, plaatstrouw tijdens een vogelleven en natuurlijk de vraag hoe oud een vogel kan worden. Tegenwoordig kan je ook vogels volgen met GPS. Het nadeel is dat het nog erg duur is.

Ik heb het afgelopen jaar vaak door de bebouwde kom van Gouda gefietst op zoek naar concentraties meeuwen. De meeuwen die ik wil aflezen moeten stilzitten, de poten moeten goed zichtbaar zijn met het liefst ook nog de zon in de rug. Er zijn vogelaars die ringen aflezen door de vogel in vlucht te fotograferen met een telelens. Deze methode gebruik ik niet. Plekken met remmingswerken waar ik regelmatig succes had waren: de Nieuwe Gouwe Oostzijde tegenover 't Weegje, de Julianasluis en het Sluiseiland, de Goudse zijde van de Gouderakse brug en de Veerstal. Op de nokvorst van restaurant De Kleischuur zitten ook regelmatig grote groepen meeuwen.
Mijn rondje Gouda doe ik altijd op de fiets en ik heb verrekijker, telescoop en statief mee. Aangekomen scan ik de meeuwen snel met de verrekijker en ga daarna alle pootjes goed afzoeken. Soms is het nodig om een meter of twintig naar links of rechts te gaan, zodat je alle poten goed ziet. Een gekleurringde meeuw heeft altijd een metalen ring om de andere poot. Exemplaren die op één poot staan en daar geen metalen ring aan hebben, zullen ook geen kleurring hebben. De telescoop wordt pas gebruikt als ik zie dat een meeuw een kleurring om heeft. Meestal sta ik vijf tot tien minuten op een plek met meeuwen. Ooit heb ik wel eens een half uur op het Sluiseiland staan wachten. De beoogde meeuw had een ring, alleen er groeide wat (on)kruid waar hij stond zodat ik de ring niet goed in beeld kreeg.

Ik merk geen invloed van getij, weer, tijdstip of schoolvakanties. Wel heb ik het idee dat de meeuwen in de ochtend wat meer vliegen (honger?). 's Ochtends heel vroeg zoeken heeft geen zin, want ze slapen ergens anders. Tijdens harde wind gaan de meeuwen graag meer in de luwte staan en ik heb het idee dat ze dan wat meer zitten i.p.v. staan.

Heb je het geluk dat je een kleurring hebt afgelezen dan moet deze nog gemeld worden. De website https://cr-birding.org/ is het startpunt. Op deze site kun je met soort vogel, soort ring en kleur van de ring het project vinden waar jouw vogel bij hoort. Vaak kan je de vogel ook via https://cr-birding.org/ invoeren. Soms vraagt de ringer om een mail met de gegevens. Tevens voer ik mijn ringen in op waarneming.nl met als activiteit '(kleur)ringdragend', ook als ik de kleurring niet volledig heb kunnen aflezen. Hopelijk kijkt een andere vogelaar dan nog beter en kan hem wel aflezen. Na het invoeren van een ring op https://cr-birding.org/ kan je meteen de levensloop bekijken van deze vogel. Waar is zij/hij geboren, hoe oud de vogel is en waar deze vogel nog meer is gezien. Meldingen via de mail leveren vaak de levensloop op, al kan dat wel een paar weken duren.
De soorten die ik tot nu in Gouda heb afgelezen zijn kok-, storm-, zilver- en Pontische meeuw. De kleine mantelmeeuw is een zomergast en in februari zie ik ze al weer in Gouda, echter tot nu toe heb ik nog geen geringde gevonden.

De kokmeeuw met de witte ring/zwarte letters TXWC is in mei 2018 geringd bij het Poolse plaatsje Turek. Dit mannetje was in zijn derde kalenderjaar (of ouder). Hij werd gevangen op een eiland in een meer waar een broedkolonie is. Of hij daadwerkelijk broedde is niet zeker. In juli 2021 werd zijn ring voor het eerst afgelezen in het Poolse Ceków wat maar 24 kilometer van Turek ligt. In oktober 2022 zag ik hem voor het eerst in Gouda op een nokvorst op de Mercatorsingel. Vanaf ons dakterras heb ik uitzicht op deze huizen. Als ik overdag thuis ben, kijk ik regelmatig of ik wat leuks zie zitten. In oktober 23, december 23 en tweemaal in februari 24 zag ik hem weer, vanaf het dakterras en op het Gouwekanaal. Het lijkt erop dat TXWC de winters in Gouda doorbrengt.

Geel P:2GU is een Pontische meeuw die in juni 2022 is geringd als pullus in Rogowo, Polen. In oktober 2022 is P:2GU voor het eerst gezien op Texel. In 121 dagen is hij vliegvlug geworden en heeft 859 kilometer gevlogen. In 2023 is P:2GU nog vijfmaal gespot, in maart in Almere, in april in Zevenhuizen (ZH) en juni in Gouda. In juli werd P:2GU gezien in Braunschweig, Duitsland en in november weer in Gouda. De vraag is natuurlijk of P:2GU heel 2023 in Nederland verbleef en een uitstapje maakte naar Duitsland of bewust even op bezoek is gegaan naar de geboortegrond. Pontische meeuwen gaan op zijn vroegst broeden in het derde kalenderjaar.

Wit JH511is een mannetje stormmeeuw die eind augustus 2018 is geringd in de buurt van Stavanger, Noorwegen. Hij is daar met de hand gevangen als niet-vliegvlug jong. De eerste waarneming was in februari 2019 in Gouda bij de Veerstal tijdens een wintervogeltelling. In juli en augustus 2021, april 2022, mei, juli en september 2023 is JH511 telkens gezien in de buurt van Bergen, Noorwegen zo'n 190 kilometer ten noorden van zijn geboorteplek. In november en december 2023 zag hem ik weer op de Veerstal in Gouda. JH511 lijkt dus de zomer vaak door te brengen bij Bergen, Noorwegen en sommige winters in Gouda. Op basis van één vogel

Kokmeeuw op de Mercatorsingel

Kokmeeuw op de Mercatorsingel

Stormmeeuw bij de Julianasluis

Pontische meeuw (3e kalenderjaar) bij de Julianasluis

conclusies trekken is gevaarlijk. Waarschijnlijk zijn er veel meer stormmeeuwen geringd en aan de hand van alle aflezingen zou je daar meer over kunnen zeggen.

De leukste ring die ik tot nu toe heb afgelezen is groen F:AZC, een dame zilvermeeuw. Dit kreeg ik terug op mijn eerste mail van de ringer uit Texel: "*Mooie melding van een vogel die we uit het oog lijken te verliezen! In 2015 geringd, vermoedelijk als rekruut (gezien de plek) waarvan het nest prompt mislukte, maar die in latere jaren eieren voor haar geld koos door elders, voor ons buiten beeld, te broeden. Zo te zien is ook de kust (goede afleeskans) niet haar eerste keus in de winter en we hebben zelfs nog geen enkele foto van dit dier, ondanks 22 waarnemingen. Kort en goed: nuttige melding en ik hoop dat je haar vaker weet terug te vinden*".
F:AZC is in juni 2015 als adult op Texel geringd en die maand daar nog zeven maal gezien. In februari 2016 zat ze aan de kust bij Katwijk en in april bij Julianadorp. In de winter 2016/17 zat ze bij Callantsoog en in Rotterdam. In juli/augustus 2017 was ze weer aanwezig in de kop van Noord-Holland. Tot januari 2019 herhaalt zich dit patroon; 's zomers bij Den Helder, 's winters bij Katwijk. Wat ze tussen januari 2019 en oktober 2022 deed is niet bekend tot ze opdook in Gouda. In de laatste twee winters heb ik haar inmiddels 11 maal gezien bij de Gouderakse brug.

Tot zover mijn ervaringen van een jaar kleurringen zoeken in Gouda. Ik merk dat het licht verslavend is. Heb ik een paar dagen niet gezocht dan verheug ik mij op een dag dat ik weer op pad kan. Ook neem ik tegenwoordig als ik in de omgeving ga fietsen mijn telescoop mee, beter mee verlegen dan om verlegen. Op bijgaande foto's staan overigens niet per se de hier beschreven meeuwen, wel de zilvermeeuw.

In de Krimpenerwaard zijn afgelopen 12 maanden 4 gekleurringde meeuwen gezien, in Gouda 67 volgens waarneming.nl. In Gouda betreft het ongeveer 10 tot 14 individuen, waarvan een paar ook niet zijn afgelezen.
Goede plekken in de Krimpenerwaard? De enige geringde meeuw die ik mij kan herinneren, is een exemplaar in het Gouderakse haventje. De asfaltplaat in de Stormpolder was ook een pleisterplaats voor meeuwen, maar die wordt nu gesaneerd. Kansrijke plekken zijn verder de veerhavens van Bergstoep en Schoonhoven en bij laag water de kribben daartussen. Zitten ze niet in onze Krimpenerwaard of kijken wij gewoon niet goed genoeg? Er wordt wel heel veel gevogeld. Heb je zin om een keer mee te kijken/zoeken in Gouda, neem gerust in het najaar contact met mij op: hanskouwenberg@gmail.com.

F:AZC, vrouwtje zilvermeeuw uit de tekst

Nieuws uit de werkgroep RO

Geen bebouwing in Krimpenerwaard, tenzij ...

Leen Verschoor

In het kort een aantal ontwikkelingen die onze aandacht hadden. Heeft u hierover vragen of wilt u een bedreiging van de natuur onder onze aandacht brengen, laat het ons weten via werkgroepro@nvwk.nl.

Moderatopark Krimpen aan den IJssel

De twee scholen aan de Una-Corda zijn aan vervanging toe. Aanvankelijk was het plan om in het Moderatopark nieuwbouw voor die twee scholen te realiseren. Later werd dat afgezwakt tot één nieuwe school in het park en één nieuwe school op de huidige locatie. De laatste stand van zaken is dat het college van b. en w. de gemeenteraad voorstelt om het Moderatopark ongemoeid te laten.

Nota Dierenwelzijn Krimpenerwaard

De gemeenteraad heeft op 19 maart jl. de Nota Dierenwelzijn 2024-2027 vastgesteld. Diverse moties werden ingediend en verworpen. Het ging over: brandveilige stallen, verbieden voor sportvissers van gebruik weerhaak en lood, natuur inclusief bouwen, lessen aanbieden via scholen hoe om te gaan met (huis)dieren, bouwplannen toetsen op dierenwelzijn, dieronvriendelijke sporten verbieden, vuurwerkvrij gemeente.
Een motie voor voldoende beschutting in de wei om het vee te beschermen tegen hittestress/brandwonden op toenemende tropische dagen werd wel aangenomen.
Daarnaast werd besloten om een gemeentelijke subsidie beschikbaar te stellen voor biodivers zaaigoed voor een kruidenrijk grasland en hierover afspraken te maken met de agrariërs.

IHC-locatie Krimpen aan de Lek

Op 13 februari 2024 was er een zogenaamde dialoogtafel van de gemeente over de planontwikkeling op de IHC-locatie. Joke Colijn hield daar onder verwijzing naar het rapport 'De ongelooflijke rijkdom van het bos aan de rivier' van juni 2023, een gloedvol betoog ter behoud van het unieke ooibos.

QR-code naar het rapport.

Na de totstandkoming van het rapport zijn in het ooibos opnieuw plantensoorten aangetroffen die op de Rode Lijst voorkomen. Recent zijn er ook zeven heel oude wilgen flink gekort, in het broedseizoen, opdrachtgever (nog) onbekend.

Geel is gebied waar gebouwd mag worden. In het blauwe gebied mag niet gebouwd worden, tenzij de rivier daarna meer water kan afvoeren. Bron kaartje: de presentatie van prof. Vellinga

Zomerklokje is een Rode lijst-plant van het natte getijdengebied, foto: Paul Schrijvershof

Op uitnodiging van de Stichting Mooi Crempene bracht emeritus professor klimaat, de heer Pier Vellinga in zijn presentatie o.a. het kaartje linksonder kaartje naar voren.
De IHC-locatie bevindt zich binnen de blauwe zone, waar niet mag worden gebouwd, (tenzij de rivier daarna meer water kan afvoeren). Het kaartje spreekt voor zich, toch moet uiteindelijk Rijkswaterstaat daar een oordeel over geven.
De gemeente Krimpenerwaard heeft voor deze planontwikkeling geen stedenbouwkundige randvoorwaarden gesteld en wacht de plannen van de ontwikkelaar af. De ontwikkelcombinatie DBL zal op 24 april 2024 een planstudie presenteren. Meer informatie op www.ihcterrein.nl. Voor informatie over de Stichting Mooi Crempene: www.mooicrempene.nl

QR-code naar presentatie van Pier Vellinga

Ruimtelijke Puzzel provincie Zuid-Holland – Woningbouw in de gemeente Krimpenerwaard

De Ruimtelijke Puzzel is een traject dat is gestart door het Rijk. Het Rijk vraagt iedere provincie om nationaal gestelde opgaven en doelen ruimtelijk te vertalen, deze in te passen en te combineren met bestaande provinciale en lokale opgaven.
Op 6 maart 2024 hebben Provinciale Staten van Zuid-Holland het Ruimtelijk Voorstel in het kader van de Ruimtelijke Puzzel vastgesteld. Het besluit is aan minister De Jonge toegestuurd.
In de Waardvogel van februari 2024 stond een uitgebreid artikel van

Joke Colijn over het Groene Hart Pact; meer regie op toekomstige ontwikkelingen Groene Hart. De NVWK heeft het Groene Hart Pact in het kader van de Ruimtelijke Puzzel onder de aandacht van Provinciale Staten gebracht.
Voor woningbouw zijn in de Ruimtelijke Puzzel van de provincie Zuid-Holland twee nieuwe grote locaties aangewezen. Het gaat om 2.500 woningen in Sliedrecht Noord en 5.500 woningen in de Gnephoekpolder te Alphen aan den Rijn. Daarnaast wordt aan de rand van een dorp of stad een straatje erbij mogelijk van maximaal 50 woningen.
Wat betekent dat nu voor de gemeente Krimpenerwaard?
De gemeente Krimpenerwaard wil volgens de Woonvisie van 3 juli 2023, 4.000 woningen bouwen.
Over die 4.000 woningen hebben we de nodige bedenkingen:
- 4.000 woningen is meer dan voor de eigen behoefte;
- de eigen behoefte is volgens de provincie 1.800 woningen;
- de gemeente gaat in de Woonvisie uit van Primos cijfers uit 2019 (2.700 huishoudens) in plaats van recentere Primos cijfers uit 2022 (1.090 huishoudens);
- de Woonvisie geldt voor de periode 2023-2028, met een doorkijk naar 2040. Wat is dan de startdatum? Zijn de reeds gebouwde woningen al dan niet inbegrepen?
- onduidelijk is of de lopende planontwikkelingen, zomaar circa 900 woningen, wel of niet zijn inbegrepen in de 4.000 woningen;
- op 11 januari 2024 heeft de gemeente Krimpenerwaard voor zes locaties intentieovereenkomsten gesloten; ontwikkelingen die flink verder gaan dan een straatje erbij;
- volgens cijfers van het Centraal Planbureau voor de Statistiek zijn er in de periode januari tot en met januari 2024 al 1.305 woningen gebouwd;
- de 4.000 woningen zouden - aldus de gemeente - nodig zijn om de Krimpenerwaard vitaal en de voorzieningen op peil te houden. Maar wat is vitaal? In bijvoorbeeld Berkenwoude is geen winkel meer te vinden, toch wonen velen daar met veel plezier en er is een florerend verenigingsleven.

Over de woningbouwplanning van de gemeente Krimpenerwaard blijft te veel onduidelijkheid bestaan zolang niet transparant is met ingang van welke datum en plannen de extra 4000 gaan tellen. Duidelijk is wel dat de gemeente meer wil bouwen dan voor de eigen woningbehoefte nodig is en voorlopig lijkt het erop dat die 4.000 komen bovenop wat de afgelopen jaren al is gebouwd en/ of nog in realisatie is. Anders dan de woonvisie van de gemeente Krimpenerwaard ondersteunt de NVWK maximaal een straatje erbij. Wij pleiten voor het behoud van het unieke open veenweidelandschap. In onze provincie met de hoogste bebouwingsdichtheid is juist een gebied waar ook omringende stedelingen op verhaal kunnen komen, van vitaal belang. De Krimpenerwaard wordt als zodanig niet voor niets als kroonjuweel aangeduid.
Bij de vaststelling van het Ruimtelijke Voorstel hebben Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten nog wel gevraagd met een impactanalyse voor wonen en werken te komen. Als input voor die impactanalyse heeft de NVWK op 3 april 2024 een brief aan Gedeputeerde Staten gestuurd met onze hiervoor vermelde bevindingen over woningbouw in de gemeente Krimpenerwaard.

QR-code naar de brief van de NVWK aan GS

Evaluatie Beleidsnotitie Kleine Windmolens
De gemeente Krimpenerwaard wil het beleid over kleine windmolens evalueren. De NVWK verzoekt per brief aan de gemeente Krimpenerwaard van 1 april 2024 de evaluatie uit

Bron afbeelding: rapport Kleine Windmolens

te stellen. Reden daarvoor is een vervolgonderzoek dat meer duidelijkheid moet geven over de gevolgen van kleine windmolens voor vleermuizen en vogels.
De provincies Groningen en Fryslân lieten in 2022 onderzoek uitvoeren naar het aantal vleermuizen en vogels die overleden zijn door een aanvaring met kleine windmolens. Om meer informatie te verzamelen is besloten het onderzoek in 2023-2024 verder uit te breiden. Dit vervolgonderzoek moet meer duidelijkheid geven over de factoren die invloed hebben op het veroorzaken van slachtoffers onder vogels en vleermuizen bij een kleine windmolens. Daarom wordt nu ook gekeken naar verschillende typen landschappen, een grotere steekproef en meer diversiteit van locaties op het erf, en naar de bebouwing, watergangen en beplanting op het erf. Het vervolgonderzoek wordt gefinancierd door acht provincies, waaronder Zuid-Holland.

Kamerbrief Amerikaanse rivierkreeften
Op 15 februari 2024 stuurde de minister voor Stikstof en Natuur een Kamerbrief over de aanpak van rivierkreeften. De minister deelt de zorg over de uitheemse rivierkreeften en ziet de noodzaak voor actie. Omdat de aanpak van de rivierkreeften geld kost, laat de minister de besluitvorming over de aanpak van de rivierkreeften en de bekostiging daarvan aan een volgend kabinet.

Webinar Impact Omgevingswet op de Natuur
Vanaf 1 januari 2024 is de Wet natuurbescherming opgegaan in de Omgevingswet. Op 5 maart jl. organiseerde SoortenNL een webinar over de gevolgen van deze wijziging voor iedereen die zich bezighoudt met natuur. Het webinar is terug te kijken via de QR-code. Ook zijn daar diverse informatieve links over natuurbescherming terug te vinden.

QR-code naar het webinar

Bericht uit de NRC van 10 april 2024
In de NRC staat dat in de Krimpenerwaard niet mag worden gebouwd, tenzij de grote risico's worden weggenomen.
Van belang voor de ontwikkeling van de IHC-locatie is een kaartje uit het ruimtelijk afwegingskader: geen bebouwing langs de Lek.
Hier een citaat uit het NRC-bericht: *"In andere gebieden, zoals de Krimpenerwaard en ten noorden van Amsterdam, mag ook niet worden gebouwd, tenzij de grote risico's worden weggenomen. „Dit is wel de moeilijkste categorie, daar heb je of grootschalige bodemdaling of een serieus risico op overstromingen", zegt Harbers. „De bouw op zulke plekken kan een lokale kostenafweging worden, waarbij waarschijnlijk toch vaak de uitkomst is: nou, verstandiger om het niet te doen."*

De Nesse winter- en watervogelexcursie in samenwerking met Sovon

Jaap Graveland

Op 9 maart leidde ik een water- en wintervogelexcursie in polder De Nesse en de Berkenwoudse Driehoek. Met ongeveer twintig deelnemers, waaronder cursisten van buiten de Krimpenerwaard die hadden meegedaan aan de online winter- en watervogelcursus van Sovon. Sovon werkte dit jaar hierin samen met twintig(!) vogelwerkgroepen: Sovon doet de online cursus, de werkgroepen verzorgen de bijbehorende excursie. Zo helpen we elkaar en de beginnende vogelaar.

Zo'n beetje de eerste vogel was gelijk een schoonheid: op ca. 150 m afstand at een slechtvalk boven op een reusachtige molshoop van een eend. Prachtig te zien in de ochtendzon.
Overal smienten, maar het aantal slobeenden, wintertalingen, krak- en kuifeenden viel wat tegen. Een paar grutto's en kieviten in baltsvlucht, flink wat tepietende scholeksters, maar slechts twee tureluurs. Kennelijk komen die nog, want het gebied is erg geschikt en in eerdere jaren waren er tientallen paartjes.
Een indruk van het nog steeds grote aantal aanwezige smienten kregen we toen halverwege de excursie opeens werkelijk de hele vogelbevolking van de polder de lucht in vloog. Dat kon maar één ding betekenen: zeearend. Minuten lang cirkelde hij laag tussen de duizenden smienten, een imposant gezicht. Al met al een zeer geslaagde excursie, een leuke groep en prima weer.
Hier wat impressies van deelnemers. De loftuitingen aan mijn adres heb ik er maar in laten staan, gewoon om te laten zien dat leden- en niet-leden dit soort excursies erg waarderen. Kortom: organiseer ook een excursie! d

Paula Jutte

Op zaterdag 9 maart nam ik deel aan de water/wintervogel excursie in de Berkenwoudse Driehoek en in de polder De Nesse, die geleid werd door Jaap Graveland.
Ik ben nog maar kort lid en wist niet goed waar de verzamelplaats 'de parkeerplaats ter hoogte van de hoek Wellepoort en Schaapjeszijde' zich bevond. Gelukkig kon ik door Google Maps de parkeerplaats, zeven minuten later dan gepland, met de fiets goed bereiken. Bij aankomst zag ik veel auto's staan. Er waren zo'n twintig deelnemers, vijf vrouwen en ca. vijftien mannen met geavanceerde telescopen, verrekijkers en rugzakken.
Voor mij was dit een nieuwe ervaring. De avond daarvoor bezocht ik de Sterrewacht Sonnenborgh te Utrecht en had daar voor het eerst door een telescoop gekeken. De telescopen om naar de vogels te kijken zijn weer heel anders.
Aan het begin van de excursie signaleerde een deelnemer een slechtvalk op een zwarte aarde-bult met een eend in zijn klauwen. Iedereen zoomde in en observeerde. Jaap riep enthousiast uit dat je die zo goed zelden ziet. Hij vertelde vervolgens dat een slechtvalk wel 260 km kan halen in een duikvlucht naar een groepje smienten. Daar is extreem precisiewerk voor vereist. De anatomie van een slechtvalk is daarvoor heel goed aangepast. Zijn ogen zitten erg dicht bij de hersenen waardoor hij dit kan volbrengen. Toch is slechts één op zes duikvluchten succesvol.
Jaap vertelde ons over 'the Big Five'. Niet over de grote Afrikaanse dieren, maar over de bekendste weidevogels te weten: de grutto, de scholekster, de kievit, de slobeend en de tureluur. In de Krimpenerwaard zijn die allemaal te zien en is een grote reis naar het andere eind van de wereld helemaal niet nodig.
In deze polder zijn heel veel smienten. Dat zijn eenden waarvan de mannetjes een bruine kop hebben. Zij hebben een korte snavel waarmee zij goed kort gras kunnen eten. Overwinteren doen zij onder andere in de Krimpenerwaard, maar zij broeden in Siberië en Noord-Scandinavië.
Verder zagen we nog Canadese ganzen, een buizerd, grauwe ganzen, grutto's en slobeenden. Jaap zocht naarstig naar een wintertaling, maar die hielden zich schuil.
Ik vond het een erg leuke ochtend en leerde heel veel over vogels en telescopen. Heel veel dank, Jaap!

Marco Goudriaan

Vanaf de parkeerplaats bij de Wellepoort startte de excursie voor NVWK leden en deelnemers aan de landelijke cursus water- en wintervogels, georganiseerd door Sovon.
Onder leiding van Jaap Graveland liep het gezelschap van twintig deelnemers langs de polder De Nesse en door de Berkenwoudse Driehoek.
Al snel werden we getrakteerd op een slechtvalk die een prooi verorberde. Polder De Nesse zat vol met smienten die deze morgen werden opgejaagd door een zeearend. Ook talloze buizerds en wat

Jaap temidden van zijn toehoorders, foto: Marco Goudriaan

Slechtvalk eet van een prooi, foto: Jochem van den Bosch

torenvalkjes maakten de buurt onveilig. De grutto's en scholeksters lieten zich horen en zien, evenals slobeenden, bergeenden, wintertalingen, kieviten, tureluur en kuifeendjes. Diverse ganzen passeerden de revue en op het nippertje zagen we nog een gewonde kolgans.
Veel vogels hoor je wel, maar zie je niet…de leeuwerik, Cetti's zanger, groene specht en tjiftjaf. Een winterkoninkje en witte kwikstaart waren minder verlegen. Gelukkig ook nog wat dartelende hazen hier en daar.
Ondanks de waarschuwingen van Jaap om ons goed tegen de kou te kleden was het een zonovergoten wandeling met mooi zicht op de omgeving. Diverse vragen werden deskundig beantwoord door Jaap.

Paul Feenstra

Ondanks het feit dat ik de ronde die we vandaag liepen met de groep wel twee keer per week loop, was de drie uur durende excursie door de Nesse en de Perkouwse Driehoek een feestje. Twintig vogel- en natuurliefhebbers hadden zich aangemeld, en wat een prachtig weer hadden we. Ook voor de wat mindere kenner, zoals ik, was het zo ontzettend leerzaam. Binnen de eerste meters hadden we al op korte afstand een rustig etende rover (slechtvalk!) op een molshoop. En dan ben je nog geen honderd meter verder en ontstaat er grote paniek in de polder, want mijnheer, of mevrouw, zeearend deed rustig een rondje. Het zou teveel zijn om alle vogels die we gespot hebben te benoemen, maar vrijwel het gehele wensenlijstje van de vogelaar kon voorzien worden van een kruisje.
Buiten ontzettend leerzaam, was het ook ontzettend gezellig. En wat ben ik trots op voorzitter Jaap, onze wandelende Wikipedia.
Aanrader! André en ik gaan het nog eens rustig overdoen met de kinderen van de jeugdnatuurwacht. Want wat wonen we mooi, je vergeet soms om je ogen open te houden. Altijd!

Dirk Goudswaard

Op een prachtige zaterdagochtend stonden we met zo'n twintig personen klaar om onder leiding van Jaap Graveland op excursie te gaan in de Berkenwoudse Driehoek in de Krimpenerwaard. Het was een veelbelovende vroege voorjaarsdag met prachtig weer. We hadden amper tien stappen gezet en het eerste hoogtepunt diende zich al aan. Bovenop een enorme molshoop zat een slechtvalk een watervogel op te eten. Met alle telescopen en foto apparatuur op zich gericht gedroeg hij zich als een waar fotomodel door gewoon kalm in het prachtige zonnetje te blijven zitten eten. Een mooier begin van de excursie kon ik me niet voorstellen. Ondertussen gebruikte Jaap de tijd door ons uitgebreid op de hoogte te stellen van het gebied, en de aanwezige vogels en andere flora en fauna.
Zoals het vaak gaat bij excursies vorderden we maar traag qua afstand omdat er elke vijftig stappen wel weer iets interessants te zien was. In ons geval heel veel smienten, veel ganzen en de eerste weidevogels zoals grutto en kievit. Uiteraard ook verschillende zilverreigers en blauwe reigers. Op een bepaald moment hoorde ik iemand zeggen, ik zie 4 buizerds, waarop iemand anders zei, ik tel er wel 5, 6 en anderen kwamen tot 7 of 8 exemplaren. En inderdaad, er zweefde een leuke groep rond de hoogspanningsmasten. Terwijl Jaap rustig uitlegde dat dit migrerende vogels konden zijn die hier een stop maakten, als ook wintergasten konden zijn, ontstond er enorme paniek onder de water- en weidevogels. Meer dan duizend vogels kozen de lucht als veilig heenkomen voor naderend onheil in de vorm van een zeearend, weer zo'n hoogtepunt van die ochtend. De zeearend leek geen aanstalten te maken om te jagen en vloog rustig langs.
Terwijl iedereen dit stond te bewonderen heeft Jaap de tijd benut om uit te leggen hoe hij grote groepen watervogels telt en welke methodiek hij hierbij gebruikt. Dit was heel leerzaam, nu nog zelf doen ;-)
In de tussentijd kwam er nog van alles langs zwemmen en vliegen waaronder berg-, kuif- en slobeenden, aalscholver en torenvalk. Wat mij persoonlijk opviel was het relatief grote aantal grote Canadese ganzen, die ik in mijn eigen omgeving (de Hoeksche Waard) niet in deze dichtheid zie.
Via een andere route met wat meer struiken en bomen liepen we terug en namen we nog wat zangvogels waar als rietgors, Cetti's zanger en witte kwikstaart en in die verte hoorden we de leeuwerik ook nog even.
Ik heb geen lijst van waarnemingen bijgehouden en zal er vast wat vergeten zijn, zoals de onvermijdelijke grauwe gans. Met op de valreep nog een waarneming van een laatste solitaire kolgans en de enige tureluur van die ochtend sloten we de excursie naar tevredenheid af. Voor mij persoonlijk was de excursie erg informatief en leerzaam met de slechtvalk aan het begin wel als hoogtepunt. Hartelijke dank aan Jaap en de andere NVWK-vrijwilligers die mee liepen.

Inrichting drie NNN-gebieden
Ab Vonk over wat er allemaal nog méér gebeurt

Joke Colijn in gesprek met Ab Vonk Noordegraaf van het Natuur Beheer Collectief (NBC)

In ons septembernummer van 2023 vertelde Ab over de natuurinrichting in polder Den Hoek. Die polder was met 500 ha de eerste van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) die werd heringericht, van de in totaal 2250 ha nieuwe natuur in de Krimpenerwaard. In 2024 staan de polders Oudeland, Kattendijksblok en Middelblok op stapel om te worden ingericht als natuurgebied. Ab heeft het er razend druk mee, waarbij ook nog al zijn schapen in april moeten lammeren! Ze zijn laat dit jaar, want pas laat gedekt vanwege de blauwtong – laten we hopen dat het virus niet weer de kop opsteekt. Tel daarbij nog een kleine (snoezige!) baby en je weet: het betekent al met al weinig nachtrust. Toch maakte Ab tijd voor dit interview om onze leden te kunnen informeren.
In het volgende Waardvogelnummer willen we graag in gesprek met Maarten Breedveld, projectleider bij het Zuid-Hollands Landschap (ZHL), over de percelen en gebieden binnen het NNN die bij het ZHL in eigendom zijn. Zo start de herinrichting van Kadijk-West ook in 2024.

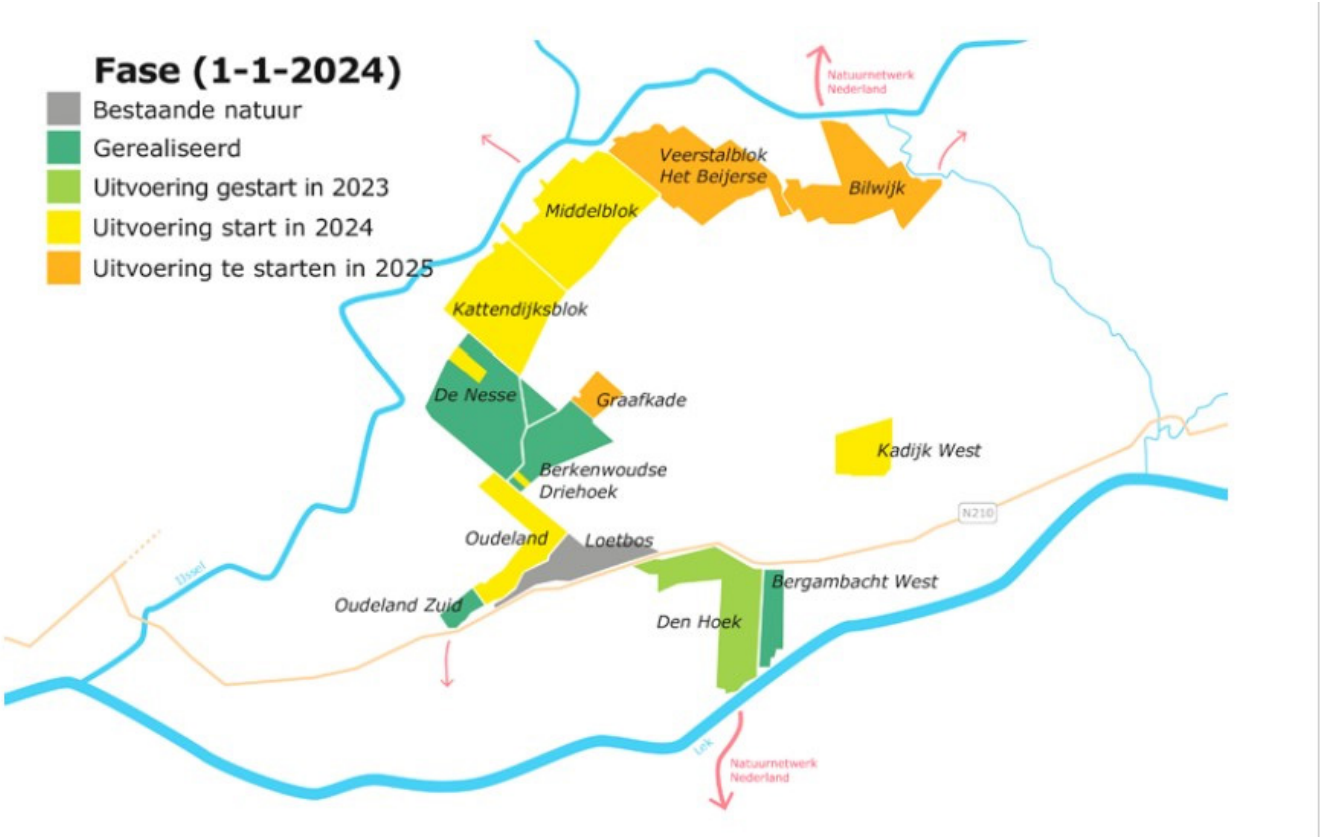
Ab is veldmedewerker en pacht- en beheercoördinator (met o.a. collega George de Wit) bij het Natuur Beheer Collectief (kortweg NBC) dat de NNN-gebieden in de Krimpenerwaard beheert.
Ab zit nu volop in de ontwerpfase, want zoals hij het vertelt: cluster B is inmiddels vlot getrokken. Cluster B wil zeggen: de polders Veerstalblok, Beijersche, Haastrecht, Bilwijk en Graafkade. Dit zijn de gebieden die in 2025 moeten worden ingericht en waarvoor aan het einde van dit jaar een bestek op de markt moet staan. Daar wordt op dit moment heel hard aan gewerkt.
Voor cluster A: de polders Kattendijksblok, Middelblok en Oudeland zijn de aannemers inmiddels bekend, dus met hen wordt overlegd over planvorming, terwijl de werkzaamheden in polder Den Hoek nog doorlopen. Over de polders in cluster A gaat dit gesprek, en over lerend inrichten en lerend beheren. Begin juni wordt met de werkzaamheden gestart! En vóór 1 oktober moet het grondwerk klaar en afgedekt zijn. Oudeland wordt dan opgeleverd, in Middelblok en Kattendijksblok worden de grote stuwen en andere kunstwerken later, in 2025 aangebracht. Spannend allemaal!

Polder Den Hoek in afrondende fase
In de Waardvogel van september 2023 is de aanleg van natuur in Den Hoek uitgebreid aan de orde geweest. Alles ten zuiden van De Veen is nu klaar. Afgelopen winterperiode zou de laatste hand gelegd worden aan de inrichting, met de aanleg van een aantal zg. kunstwerken t.b.v. het waterbeheer. Het is een halfjaar lang zó nat geweest dat het onmogelijk was om met machines het land in te gaan zonder grote schade toe te brengen aan de nieuwe inrichting. De opgebrachte aarde is nog niet gezet, de jonge vegetatie heeft nog geen zoden gevormd, diepe spoorvorming en wegzakken van materieel en oevers zouden het gevolg zijn. Er liggen nog een aantal grote duikerbuizen te wachten om te worden ingegraven. Er moet ook nog een stuw worden aangebracht en een drie ton zware Bosmanmolen ter hoogte van het helofytenfilter. Tot nu was dat niet mogelijk - en nu is het al broedseizoen.
Op dit moment wordt rustig doorgewerkt aan de randen van het gebied. Biologisch afbreekbare ganzenvraatrasters die gemaakt zijn op basis van aardappelzetmeel worden aangebracht om de jonge aanplant langs de verse oevers te beschermen. Die rasters worden gemaakt door een klein bedrijf uit Nieuwkoop dat speciaal voor de order van 3,6 km uit de Krimpenerwaard moest opschalen. Het NBC weet: overal waar riet onbeschermd wordt geplant, is dat weggegooid geld. Nogmaals herplanten kost net zoveel als in één keer beschermd met rasters.
In de zg. badkuippercelen (= hol gegraven percelen) zijn niet de biologische rasters aangebracht omdat er nog niet genoeg van waren geproduceerd. Daar staan tijdelijk paaltjes met gaas erlangs, waartussen in het laagste deel van elke 'badkuip' twee plukken jong riet en lisdodden staan. De bedoeling is dat die planten nadat ze eenmaal gevestigd zijn, vanzelf gaan uitdijen. Ook worden de natuurvriendelijke oevers langs die percelen tijdelijk afgeschermd door paaltjes met prikkeldraad erlangs, tot de oeverbeplanting

Links: de biologisch afbreekbare ganzenvraatroosters met als je goed kijkt, kleine rietplantjes erachter. Onder: de roosters om de kop van een badkuipperceel en paaltjes met gaas in het laagste deel..

voldoende is ontwikkeld. Dit is gedaan zodat de percelen zelf dit jaar al wel beweid kunnen worden zonder dat het vee de rulle kwetsbare oevers stuk- of uittrapt. Ook een aantal perceelkoppen zullen op deze manier worden beschermd.

Op de meest oostelijke badkuipen wordt de oevervegetatie korter gehouden voor de weidevogels, maar de westelijke percelen langs de N210 worden ingericht om een ecologische verbinding te vormen naar het Loetbos en de Loet. Daar is het doel om overstaand riet te krijgen.

Al met al verwacht Ab om ná het broedseizoen en vóór de bouwvak met de laatste werken klaar te zijn. In augustus/september wil hij opnieuw inzaaien waar nodig, en grondwerk dat na-gezakt is, herprofileren. Dit kan nodig zijn om te voorkomen dat zoals in De Nesse, een peilscheiding anders niet fatsoenlijk te maaien is.

Intussen is in Den Hoek het peil een eerste keer opgezet met de twee geplaatste Bosmanmolens langs de Wetering. Tussen De Veen en de Wetering is het nog wat onrustig, daar ligt nog wat bagger op de kant. Bij het plaatsen van de zuidelijke molen is het gebied tussen Wetering-Oost en Tiendweg-Oost even afgesloten geweest en het water kwam flink op door de regen – de weidevogels vonden het geweldig want die hadden even 20 ha aaneengesloten plasdras! Nu laat men het water weer héél geleidelijk afzakken om oeverafkalving te voorkomen.

Dit indachtig een les die eveneens door schade en schande in De Nesse is geleerd: afkalving van veenoevers kan ontstaan door te snel het peil op te zetten c.q. te laten afzakken.

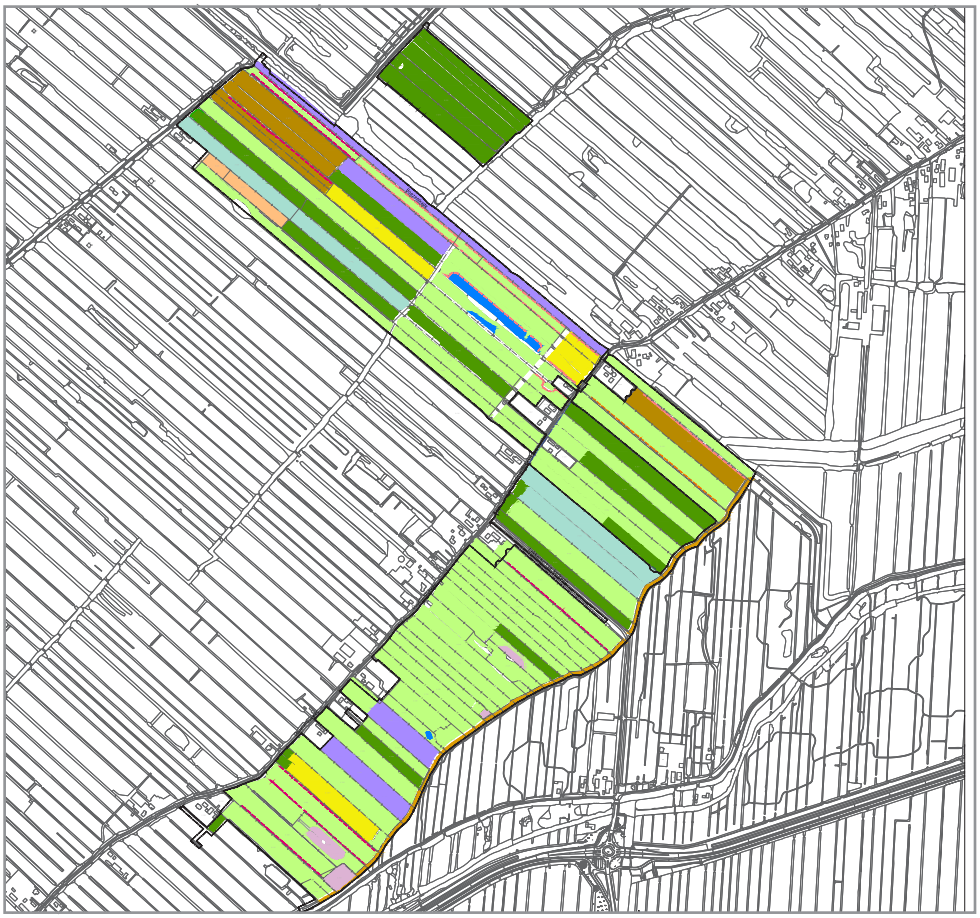
In Den Hoek worden dit jaar de eerste ervaringen opgedaan met overgangsbeheer – ook dat is spannend. Alle percelen zijn verpacht, de agrariërs krijgen een vergoeding van het NBC voor natuurbeheer en tekenden daarvoor. Er zijn agrariërs bij die het boeren mét natuur snappen en in de praktijk in de vingers gaan krijgen, andere vinden serieus natuurbeheer heel lastig en behoeven intensieve begeleiding. De sleutel is het wíllen leren en toepassen, dan komt het goed. Zo niet, dan zullen er agrariërs gaan afvallen. Gelukkig is er een nieuwe collega Peter Slingerland bijgekomen om Ab en collega's hierbij te ontlasten.

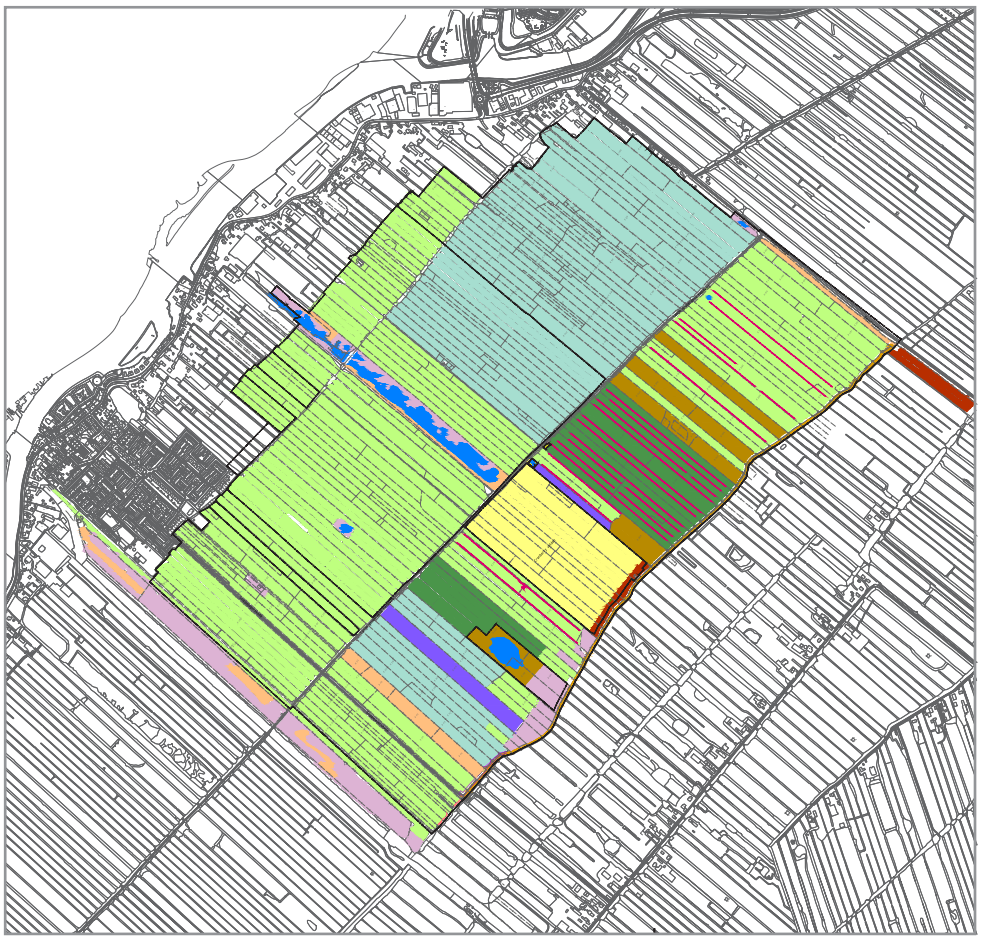
Polder Oudeland

Polder Oudeland is voor een deel van het ZHL. Daar is de grondruil achter de rug en er liggen nu mooie ZHL- en NBC-clusters. Oudeland-Zuid is al ingericht en valt buiten de tekening.

Beginnend in Kromme Geer is de kant van de Tiendweg-Oost tot de Veenwetering nu helemaal van het ZHL. Ten zuiden van de Veenwetering is nu helemaal van de provincie en wordt dus beheerd door het NBC, behalve het gele hoekje tussen het Boezemfietspad en de Oudelandseweg. Daar werkt het ZHL al langer met de pilot 'Omhoog met het veen'. De geblokte witte streep wordt het kavelpad van agrariër Van Erk. Zijn grond binnen het NNN is uitgeruild voor grond buiten het NNN, maar hij moet wel op zijn percelen kunnen komen. Daarvoor komt er een brug over de Oude Wetering, zodat hij met de koeien vanuit de stal ernaartoe kan doorsteken over de brug en over het kavelpad heen. Ook kan hij zo zijn hele blok beheren. Het NBC moest sowieso iets met die percelen langs de Oudelandseweg. Er liggen woningen langs en daarom kan het peil daar niet opgezet worden. Door de uitruil van percelen kunnen nu ook de watersystemen efficiënt worden gescheiden.

De donkerblauwe vlek is open water, een zoete plas die een soort purperreigerbanket moet worden. Aan de noordpunt met de bruine moeraspercelen ligt De Nesse verbonden. Ernaast liggen nog wat plagpercelen; de hoek langs de Tiendweg-Oost wordt best 'zwaar' ingericht. Ten zuiden daarvan wordt de inrichting wat 'lichter' omdat die percelen nu al lager liggen, met nog één moerasperceel richting het Loetbos. Het ingetekende perceeltje ernaast is de berm langs het fietspad. Ten zuiden van het ene moerasperceel heeft een zelfrealisator [=een landeigenaar/agrariër die zelf natuur gaat produceren op zijn land, red.] zes percelen in eigendom waarvan er een paar geplagd worden tot nat schraalland (donkergroen) – dat is best bijzonder. Vervolgens liggen er drie percelen van het ZHL. Over het smalle plagperceel (donkergroen, nat schraalland) langs de Lekkerkerkse Kerkweg loopt straks het wandelpad, zodat mensen het nat schraalland kunnen beleven. De perceelkopjes daar

Bovenste kaartje: Polder Oudeland
Onderste kaartje: Polder Middelblok
Bron alle kaartjes:
www.veenweidenkrimpenerwaard.nl

met orchideeën blijven behouden. Ten zuiden van de Lekkerkerkse Kerkweg heeft het NBC nog 14 percelen op rij en het laatste blok is helemaal van het ZHL, met een oud moerasblokje dat zo blijft, evenals de eendenkooi (die in particulier eigendom is). Het gele perceel ligt zo laag dat daar alleen veenmosrietland mogelijk is en achter de woningen ten zuiden van de Oudelandseweg komen nog een paar percelen vochtig hooiland.
Polder Oudeland is qua natuurontwikkeling al heel ver. De B-WARE rapporten laten zien dat de fosfaatwaarden zo laag zijn dat er al snel de realisatie van kruiden- en faunarijkgrasland behaald wordt, en vervolgens goed en vrij snel doorontwikkeling naar vochtig hooiland haalbaar is. Het waterpeil gaat er wel iets omhoog, maar niet veel.
De Berkenwoudse Driehoek ligt er aan de bovenkant van het kaartje - half afgesneden - naast, maar is fysiek niet bereikbaar want er ligt een boezem tussen: de Berkenwoudse Lage Boezem (of Oude Wetering). Daar liggen nog vier plagpercelen (donkergroen) die omgevormd moeten worden tot nat schraalland en daarmee een versterking van de natuurwaarden in de Boezem moeten vormen.

Het beheer van zowel de Berkenwoudse Hooge als de Lage Boezem was altijd al erg lastig. De huidige modus is beide tweemaal per jaar maaien. In de Hooge Boezem zijn watervoerende greppels getrokken omdat die dreigde te verdrogen en hol zakken. Die greppels hebben gelijk resultaat: de bodem komt omhoog en er staan volvelds veel kiemplanten van dotterbloem in.
Er zijn sowieso afgelopen herfst vanwege het vele vocht veel dotters uitgezaaid – een mooie ontwikkeling.
De grondbalans in Oudeland wordt heel spannend: de kans dat er een tekort aan grond zal zijn is aanzienlijk. De Oudelandseweg mag niet dienen als peilkering vanwege risico's voor funderingen van de huizen van aanwonenden, maar moet net als in Oudeland-Zuid, naast de weg komen te liggen. En aan de Hillekade ontbreekt een stuk dat hersteld moet worden, terwijl de rest van de Hillekade moet worden opgeknapt want die is zo lek als een mandje. Er moeten wat nieuwe dammen gemaakt worden en de ondergrond is er ook nog eens heel slap. Mogelijk kan de benodigde grond worden gevonden bij het graven van de nieuwe hoofdwatergang langs de Hillekade – namelijk door die wat breder te maken. Grond aanvoeren van elders is geen optie; het principe blijft werken met een gesloten grondbalans, net als het verwerken van vergraven veengrond binnen een dag, om oxidatie zoveel mogelijk te beperken.
Afdekken van vergravingen gebeurt weer met gebiedseigen maaisel, ook om oxidatie tegen te gaan. Veenmospercelen enten moet precies op het moment dat het gemaaide veenmos beschikbaar is, en de zuurgraad moet kloppen. Enten van veenmos is specialistisch werk. In de Berkenwoudse Driehoek ligt een perceel waar dat heel goed is verlopen; daar deed Maarten bijna helemaal zelf de uitvoering: hij heeft dagen lopen sjouwen met veenmos! Die kennis is dus in huis.
Het blijft al met al een enorme puzzel!

Polder Middelblok
In de polder Middelblok gebeurt er weinig op de percelen die het Natuurbeheercollectief (NBC) beheert. Tussen de Lange Tiendweg en de IJsseldijk ligt een heel groot weidevogelgebied.
Een grote zelfrealisator is inmiddels begonnen met inrichten. Het inrichtingsplan ziet er goed uit.
In het uiterste noord- en zuidwesten liggen een aantal NBC-percelen in verpachting waarop niet zoveel gaat gebeuren (lichtgroen). Die percelen waren tot vorig jaar in agrarisch eigendom en die worden vanaf nu langzaam met ontwikkelingsbeheer omgezet naar kruiden- en faunarijk grasland; in het zuidwesten rond de Snippejagerskade lopen de Schotse hooglanders van het NBC. Verder gaat het om vier nog in te richten percelen met de doelstelling veenmoeras ten zuiden van de Lange Tiendweg, dat worden badkuippercelen dus die worden vergraven. Ook het zalmrose perceel (nat schraalland) en de twee paarse (vochtig hooiland) worden vergraven. Het gele vlak zijn de cranberrypercelen met erlangs bestaande beplanting als onderdeel van de verbindingszone. De Lange Tiendweg zelf wordt helemaal opgeknapt met nieuwe beschoeiing, en dat is het eigenlijk voor het NBC in Middelblok.

Het meeste werk in deze polder gebeurt op de percelen van het ZHL (o.a. het grootste deel van het lichtgroene blok ten noorden van de Lange Tiendweg). Maarten Breedveld, de projectmanager bij het ZHL, is daar namens de NBC-beheerders aanwezig bij alle bouwvergaderingen.
De meeste percelen ten zuiden van de Lange Tiendweg zijn ook van het ZHL. Oorspronkelijk zou best veel geplagd worden in Middelblok, maar dat is van de baan aangezien anders het gebied onder water komt te staan. De rapporten van Onderzoekcentrum B-WARE die het ZHL heeft laten maken aan de hand van in totaal 500 (!) grondmonsters in de Krimpenerwaard, laten zien dat de donkergroene percelen heel goed vanuit de huidige situatie met juist beheer doorontwikkeld kunnen worden naar vochtig hooiland. Bij de Vogelplas en langs de Landscheidingskade staat laagveenbos (rose) dat onderdeel blijft van de ecologische verbindingszone.
Langs de Beijersche Vliet ligt nog een heel smal perceeltje (zalmrose op de kaart), een voormalig boezemperceel dat nooit in intensief agrarisch gebruik is geweest en nu goed wordt beheerd zodat zich daar nat schraalland kan ontwikkelen. Helaas staat er veel lidrus, een giftige plant uit de paardenstaartfamilie die vooral op natte schrale plekken groeit. Het wordt opletten om deze soort niet te verspreiden!

Het zaagwerk aan de Gouderakse Landscheidingskade leverde minder leuke publiciteit op. Veel mensen zullen dit niet zelf gezien hebben, want deze elzenkade is alleen te voet te bereiken. Om via die kade te kunnen werken moest een deel van de hakhoutstoven worden afgezet. Jaarlijks wordt maximaal 25% terug gesnoeid tot op de stobbe, want voor kleine zangvogels en insecten is het een belangrijke verbinding en de bedoeling was die zoveel mogelijk in stand te houden. De kade moet in het kader van de inrichtingsplannen waterkerend gemaakt, en opgehoogd c.q. aangevuld en versterkt worden. Erlangs wordt dan de nieuwe hoofdwatergang gegraven, met smalle rietoevers zodat er vanaf het water gemaaid kan worden, omdat er vanwege die hakhoutbomen vanaf de smalle en zachte kade niet gemaaid kan worden. Maaien moet, om te voorkomen dat de kade een elzenbroekbos wordt, want de elzen zaaien zichzelf continue uit en dan functioneert de verbindingszone ook niet meer zoals bedoeld. Er ligt dus sowieso een uitdaging in het beheer.
De afspraak was daarom eenmalig 50% snoeien, om - zelfs met licht materieel – beter langs de kade te kunnen werken. 50% is al veel - maar het is bijna 90% geworden. Nu kunnen we ineens (zoals in de jaren 30) van Gouderak zó naar Stolwijk kijken. Ook de grove manier waarop is gewerkt heeft niet alleen van aanwonenden, maar ook van de andere aannemers flink wat negatieve reacties opgeroepen.
Het zaagwerk is nu afgerond, na het broedseizoen volgen de overige werkzaamheden aan de kade. De hakhoutstoven lopen wel weer uit (want er is gelukkig niet gerooid) – maar het duurt minstens 3-4 jaar voor eenzelfde natuurwaarde is terug gegroeid. Toekomstig beheer

wordt na de werkzaamheden weer als vanouds gefaseerd uitgevoerd, omdat de afwisseling van jong en ouder hout belangrijk is voor de biodiversiteit op de kade.

Polder Kattendijksblok

80% van deze polder is in eigendom van de provincie en in beheer bij het NBC. Daarop zit o.a. een zelfrealisator waarin het NBC veel vertrouwen heeft. Het is heel spannend om zo'n natuurbedrijfsvoering op poten te zetten, maar het gaat heel goed. De boer heeft nu vleesvee en schapen en wilde eigenlijk in 2027 overschakelen naar melkvee, maar hij hoopt nu al in mei as. de stap te kunnen maken naar voornamelijk melkvee. Van het NBC vraagt dat intensieve begeleiding, maar Ab vindt het heel mooi om deze ontwikkeling te volgen: natuur- en voedselproductie hand in hand.

Tussen Schaapjeszijde en de Torenvliet lag voorheen de polder Tienviertel, met een oude boezem. De Torenvliet vormde de scheiding en was historisch gezien een belangrijke ecologische verbindingszone, van de Wellepoort tot aan de IJsseldijk. Ten noorden van het NNN-gebied Kattendijk en oostelijk van de Torenvliet komt natuurcompensatie op twee percelen achter de waal die net achter de dijk ligt. [waal of wiel: een diepe waterkolk, ontstaan door een dijkdoorbraak, red.]. Vanwege de dijkversterking van de IJsseldijk (het project KIJK) gaan de buitendijkse kruiden- en faunarijke graslanden deels verdwijnen en daarvoor moet natuur gecompenseerd worden. Door deze natuurcompensatie ontstaat nu opnieuw een aantakking van een ecologische verbindingszone tot helemaal aan de IJssel, die naar het zuiden doorloopt tot de Wellepoort, waar hij aansluit op te realiseren natuur aldaar. Omdat deze verbinding midden in weidevogelgebied ligt, gaat het NBC in de Torenvliet niet een hoge rietzone creëren, maar eerder werken met een stukje verlanding vanaf de oevers. De Torenvliet is heel breed; in het verleden was er veel oeverafkalving en ook dat wordt zo gedeeltelijk hersteld.

In de polder Kattendijk wordt het peil ten zuiden van de Lange Tiendweg uiteindelijk gelijk getrokken met De Nesse, maar dat gebeurt over een periode van maar liefst acht jaar. Kattendijk heeft erg veel botanisch waardevolle oevers, met zeldzame soorten als veenpluis, wateraardbei enz. Die percelen zijn nu in beheer bij het NBC maar veel waren voorheen in eigendom van een agrariër die vijfentwintig jaar i.s.m. Weidehof aan slootkantenbeheer heeft gedaan. Nog meer en verder bij de boerderij vandaan liggend land werd extensiever beheerd, en de resultaten zie nog steeds terug. Die prachtige oevers wil het NBC uiteraard behouden, dus verhogen van het peil moet héél geleidelijk gebeuren zodat de vegetatie kan meegroeien met de peilstijging! Her en der wordt van oevers waarvan het ondertalud goed is, maar het bovenste deel steil, een randje zwart getrokken zodat de planten de mogelijkheid krijgen om omhoog te 'migreren'. Het vraagt tevens nauwkeurige monitoring, want mogelijk zul je tijdens het proces moeten bijsturen. Ab: monitoring gebeurt extern, want je moet niet je eigen werk gaan controleren. En soms is het gewoon goed als een deskundige buitenstaander meekijkt. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld maaien: zo geeft voor het NBC Ferry van der Lans (van Ecoresult), een ecoloog met grote kennis van veenweidevogelproblematiek in de polder, de percelen vrij als ze gemaaid kunnen worden. Daarmee heeft het Programmabureau Veenweiden een enorm gedreven, maar wel praktische vogelonderzoeker in huis gehaald!

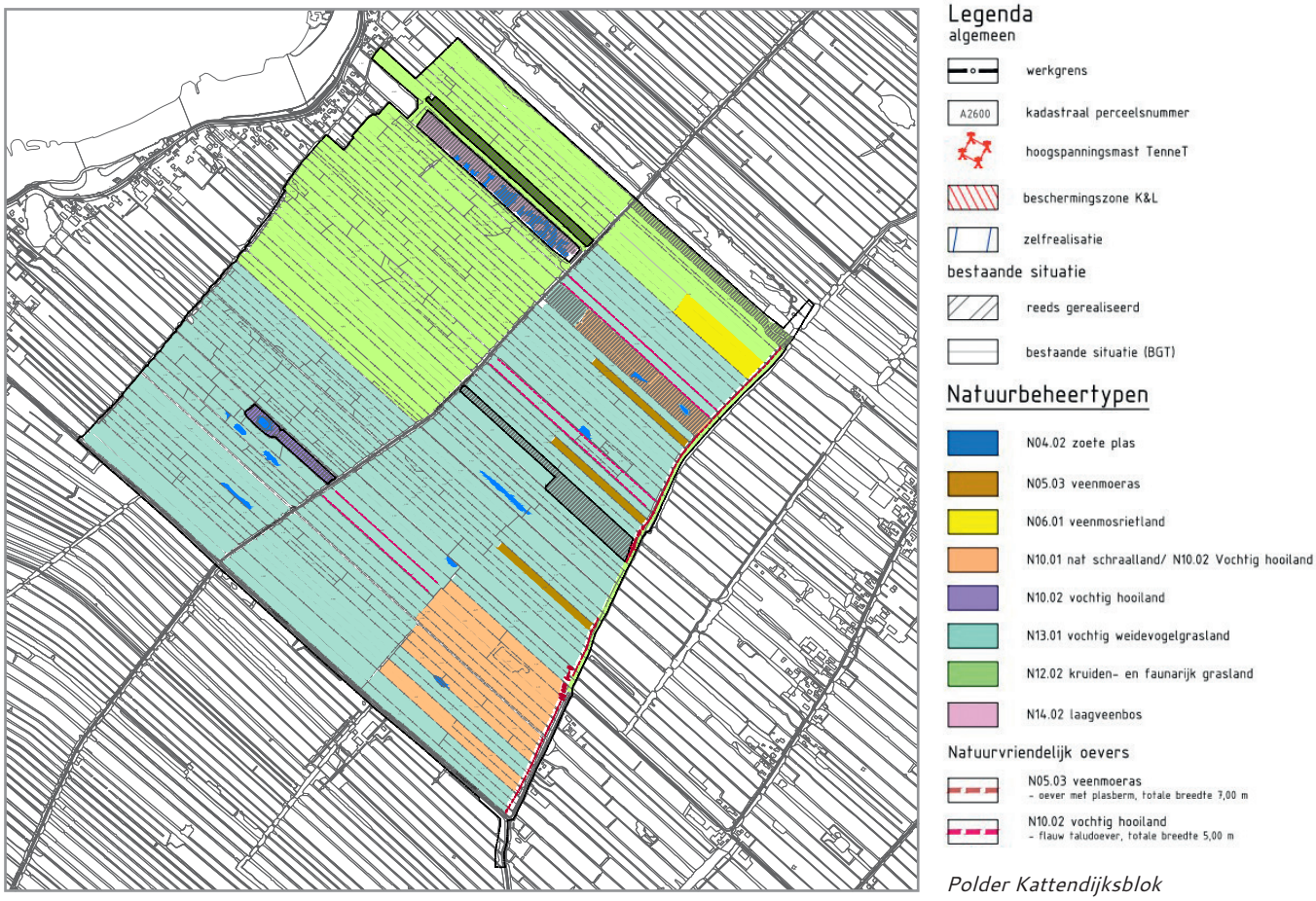
Teer guichelheil, een kwetsbaar plantje van natter, voedselarme bodem in Kattendijksblok, foto: Maria Kuijf

Er ligt nog een geel blokje in de polder Kattendijksblok: dat wordt ook een hol perceel (een badkuip) waar het NBC veenmosrietland wil ontwikkelen. Dat gaat nog een stap verder dan moeras. De financiering hiervoor komt hopelijk uit het budget voor de pilot 'Omhoog met het veen'. Uit deze proef valt hopelijk te leren hoe het veen weer kan aangroeien, om het elders weer te kunnen toepassen. De gedachte is behalve aanwas van het veen, dus bodemstijging, ook te onderzoeken hoe gemaaid veenmos kan worden vermarkt, bijvoorbeeld als substraat. De Veerstalblokboezem kan dienen als voorbeeld, die bodem is echt aan het stijgen. De kunst is dan wel om het grondwater mee omhoog te krijgen.
Binnen de polder liggen een paar reeds eerder geplagde percelen (blauw gearceerd op de kaart) die zich heel mooi ontwikkelen. Die percelen kennen nu een eigen waterpeil en zullen straks worden aangesloten op het nieuwe watersysteem. Ook een nat schraalland perceel dat al enige jaren wordt gebruikt als plasdras (met een pomp erop) functioneert al heel goed dus daar neemt het NBC verder geen maatregelen (oranje gearceerd).
Ter hoogte van de Wellepoort ligt een blok van tien plagpercelen (oranje) waar botanisch belangrijke vegetatie zich moet gaan ontwikkelen. Die krijgen een eigen waterpeil, omdat in geplagde percelen een zo stabiel mogelijk waterpeil moet heersen. Ze moeten zich goed kunnen ontwikkelen, vochtig genoeg blijven én toch beheerbaar blijven.
Het peil in weidevogelgebied moet juist kunnen fluctueren: vochtig in het voorjaar en aflopend naar het einde van het broedseizoen zodat er gemaaid kan worden.

De Lange Tiendweg loopt vanuit polder Middelblok door in polder Kattendijksblok. Dit Kattendijkse deel van de tiendweg moet eveneens worden opgehoogd, geasfalteerd en aan beide zijden verstevigd met een beschoeiing. Ook daar heeft het NBC het hout voor 50% laten zagen, dus een dubbele cyclus gepakt, zodat de aannemer in elk geval goed aan die beschoeiing kan werken, terwijl toch een groot deel van de beplanting behouden blijft. Moet er echt beplanting weg omdat bijvoorbeeld een brug wordt aangelegd, dan wordt die aan het einde van het project dubbel terug geplant. Het is van oudsher een boomrijke tiendweg en die landschappelijke schakel wil men vasthouden. De Lange Tiendweg wordt straks onderdeel van diverse lange afstandswandelroutes.

De boezems die we nu nog kennen liggen noord-zuid en wateren af op de rivier de IJssel. Ten zuiden van de polder Kattendijk ligt vanaf de Stolwijkse Boezem richting Wellepoort nog een gedeelte van een oude kade, die langs een soort dwarsboezem oost-west lag. Aan de Achterbroekse kant lag vroeger namelijk een extra boezem waar deze oude kade onderdeel van was. De originele Landscheidingskade is verdwenen ten zuiden van de Kattendijksblokpolder, alleen die halve

Polder Kattendijksblok

kade resteert. Die wordt weer doorgetrokken tot aan de Wellepoort, omdat langs dat hele traject ook waterkering moet komen. Het wordt een volledige graskade, met een 7-8 m brede rietoever er aan vast. Achter de rietkraag kun je wandelen met af en toe een doorkijk naar het weidevogelgebied. Ook de hoogspanningsleiding loopt daar min of meer parallel. Overstaand riet vormt straks afdoende afscheiding tussen recreatie (wandelaars) en weidevogels. Dit wordt bewust geen houtkade, omdat onderhoud veel werk en tijd kost én om de rust voor de weidevogels zoveel mogelijk te garanderen. De ecologische verbindingszones in de Krimpenerwaard zijn smal geworden sinds de Ecologische Hoofdstructuur (EHS} is uitgekleed tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarom wordt ook deze hernieuwde oude kade belangrijk in de Krimpenerwaard als verbindingszone, en daarom liggen er ook diverse moerasstapstenen langs aan de Kattendijkse kant (de bruine percelen, zie de legenda) en komt er een brede hoofdwatergang, zodat de verbinding optimaal voor natuur kan functioneren.

Lange afstandswandelroutes

Het nieuwe graspad sluit na de werkzaamheden aan op Schaapjeszijde. Nu gaan veel mensen vanaf de parkeerplaats aan de Wellepoort naar De Nesse wandelen. Na aanleg van de waterwerken langs het pad kun je ook richting de Stolwijks Boezem wandelen. In die boezem komt een trekpontje zodat je kunt oversteken naar de Middelblokse kant. Via een paar plankieren kun je vervolgens oversteken naar de Snippejagerskade en daarvandaan vis de Lange Tiendweg door naar het Beijersewegje.

De bedoeling is dat ook in de polder Veerstalblok de Landscheidingskade hersteld wordt zodat je kunt oversteken naar het Beijersche en vandaar via de Beijersche Bocht kunt aansluiten op de Goudseweg. Vandaar steek je over naar de Schenkelkade waarna je via een stukje Bilwijkerweg uitkomt bij de Vlist. Het wordt een complete wandelverbinding langs de NNN-gebieden in de Krimpenerwaard.

Op termijn kun je vanaf Krimpen aan den IJssel en het Krimpenerhout, via de Hillekade, die ook wordt hersteld omdat die kade eveneens waterkerend moet worden, bij Oudeland langs de Loet lopen. Door de polder Kromme Geer loopt de wandelroute dan verder noordwaarts langs de Oude Wetering, die volg je tot het (toekomstige) pontje in de boezem bij de Lange Tiendweg (Tiendweg-Oost op het kaartje van Oudeland). De Oude Wetering heet daar Berkenwoudsche (Hoge) Boezem. Vandaar kun je over de Lange Tiendweg langs de reeds ingerichte polder De Nesse wandelen, vanwaar je zoals zojuist beschreven, verder oostelijk kunt lopen naar de Vlist en verder. Paden in de Lopikerwaard liggen er al.

De Krimpenerwaard van west naar oost - of andersom - komt hiermee wel op de kaart te staan voor lange afstandswandelaars!

Andere mogelijkheden zijn om bij Haastrecht de IJssel over te steken, richting het Goudse Hout en daarvandaan het hele wandeltraject tussen Gouwe en Wiericke af te lopen om uiteindelijk bij de Nieuwkoopse Plassen terecht te komen.

We volgen de ontwikkeling naar nieuwe natuur uiteraard op de voet. Vanzelfsprekend vergt natuurontwikkeling een aantal jaren om tot wasdom te komen, maar soms zijn resultaten sneller zichtbaar met name als vogels nieuwe gebieden ontdekken. Laat ons vooral weten wat u tegenkomt, ziet en hoort als u gaat wandelen en deze nieuwe veenweidenatuur bezoekt. Wij vinden het allemaal heel spannend en zijn zeer benieuwd!

Voor meer informatie: www.veenweidenkrimpenerwaard.nl.

Tuinontwerp en hoveniersbedrijf

'Projecten in het groen'

ontwerp
beplantingen
onderhoud

06.54213988

www.projecteninhetgroen.nl

Word vrijwilliger bij Humanitas

Humanitas is er voor iedereen die het even niet alleen redt. Doe mee als vrijwilliger bij:

- Op weg met taal
- Hulp bij geldzaken
- Samen optrekken
- Begeleiding omgangsregeling ouder & kind

Je bent onderdeel van een leuk team en krijgt interessante trainingen via de Humanitas Academie. Meld je aan!

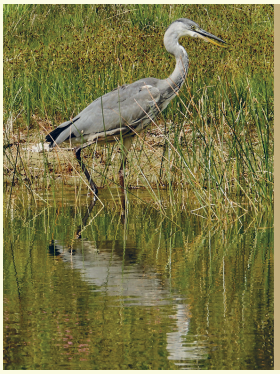
www.humanitas.nl/midden-holland

Verblijf in een 'heidehuisje' met een eigen vogelkijkhut grenzend aan een natuur- en stiltegebied. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten'.

Nieuw is een laadpaal voor elektrische auto's.
Kijk op: www.heidehuisje.nl of bel 06-81525089

De Wielewaal

Natuurmuseum & klompenwinkel v.o.f.

"Bewonder de natuur van Het Groene Hart in een schilderachtige omgeving tussen Lek en IJssel"

Fam. Rijneveld | Tiendweg 26 | 3411 NB
Willige Langerak (Lopik) | 0182-384454
Al vanaf 1998 actief in natuureducatie

Voor actuele openingstijden en overige informatie zie
www.museumdewielewaal.nl

OOSTROM

INSTALLATIEBEDRIJF

lid van UNETO-VNI

- Loodgieterswerk
- Dakbedekking
- Water, gas en sanitair
- Centrale verwarming
- Lood- en zinkwerk
- Warmtepompen

Kantoor
Werkplaats
Gouderak
0182 - 37 20 29

Voor al uw loodgieters- en verwarmingswerkzaamheden!

Vraag vrijblijvend inlichtingen of een prijsopgave.

De kracht van voeding

- Persoonlijke begeleiding
- Projecten duurzame & gezonde voeding
- Educatie, workshops & lezingen

Arike Mijnlieff
Voedingsdeskundige & therapeut
06 - 25 524 787

Van der Giessenweg 49 - 1ste etage
2921 LP Krimpen a/d IJssel
info@praktijkdegroenling.nl
www.praktijkdegroenling.nl

Autobedrijf De Waal

Kijk voor ons actuele occasionaanbod op
WWW.AUTOBEDRIJFDEWAAL.NL

BOVAG · BOSCH Service · NAP Nationale Auto Pas · LEASE SERVICE CENTER

Middelblok 202 - Gouderak - (0182) 37 26 23

Grote zilverreigertelling 2023-2024

De drie jaarlijkse tellingen van de slaapplaatsen van de hier overwinterende grote zilverreigers zijn weer achter de rug. De redactie wil graag de resultaten publiceren nu ze nog actueel zijn, hieronder in een tabel. Inmiddels zijn ook een aantal broedgevallen bekend van grote zilverreigers in de Krimpenerwaard. Dat zullen er ongetwijfeld langzaam meer worden, zoals ook met broedende lepelaars gebeurt. De foto's die Rianne van der Meer ons enthousiast stuurde van deze reiger in het fantastische bruidskleed willen we u niet onthouden. Zo zien we ze (nu nog) zelden in de Krimpenerwaard! Redactie Waardvogel

		21-10-2023	09-12-2023	24-02-2024
Mieke en Janny	Spaansche Zee	57	55	52
Rudy en Diny	Kattendijk	6	15	21
Carla	Bakkerswaal	17	16	15
Jaap en Barbara / Mieke en Leo	Loetbos	51	40	32
Max en Martin	Schoonouwen	17	6	43
Jaap en Barbara	Het Veen	niet geteld	0	wordt niet meer geteld
Wim en Rolf	Bilwijk	33	6	5
Dory en Adriaan	Beijerse	30	0	14
Jaap en Ewout	Middelblok	60	5	9
Totaal		271	143	191

Roofvogelwintertelling 2024
Hoeveel overwinteren er in de Krimpenerwaard?

Tekst en figuren: Dirk Jan Saaltink

Van zaterdag 6 januari tot zondag 14 januari heeft de roofvogelwerkgroep voor het zevende jaar op rij weer de jaarlijkse wintertelling gedaan. Ook dit jaar is de buizerd weer de meest geziene vogel. Het weer was wisselvallig met ook een paar mooie, koude winterse dagen.

Zoals gebruikelijk hebben we de Krimpenerwaard verdeeld langs de lijnen van de vijfkilometerblokken. In totaal zijn 6 tellers/telteams op pad geweest, die samen 283 roofvogels hebben genoteerd. De buizerd is wederom veruit het meest gezien; dit jaar een record van 222 individuen. Net als vorig jaar is de torenvalk de nummer twee. De opgaande trend van vorig jaar zet zich door naar 72. Dit benadert echter bij lange na niet het record van 101 torenvalken uit 2020.

De overige roofvogels worden in veel kleinere aantallen gezien. Deels omdat er veel minder van deze soort broeden in de Krimpenerwaard, zoals sperwer, deels omdat het schaarse wintergasten zijn zoals de slechtvalk. Het aantal van 10 slechtvalken van vorig jaar is dit jaar niet gehaald. Hoewel er meer moeten vliegen, hebben we maar 2 kunnen noteren.

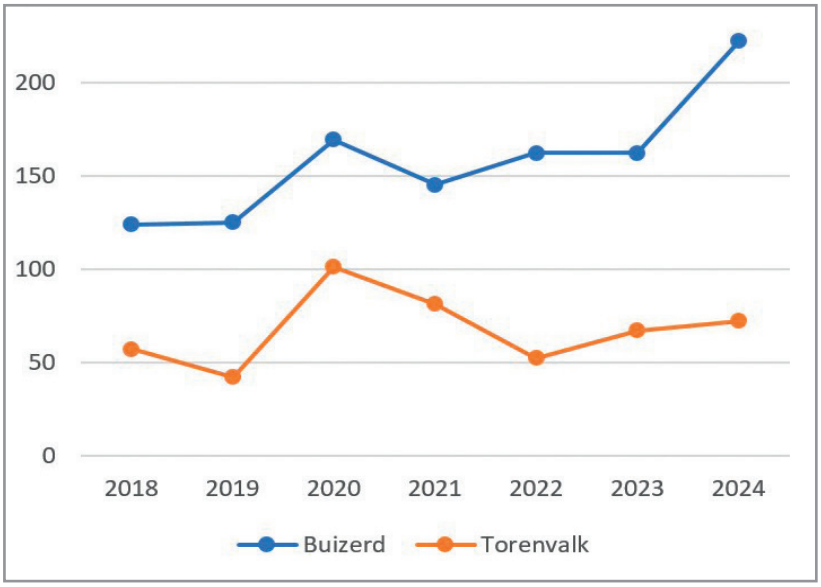
Al met al geen slecht jaar, eerder een recordjaar voor de buizerd! We kunnen ons weer klaar maken voor een nieuw broedseizoen met BMP-R tellingen en torenvalkkasten inspecteren.

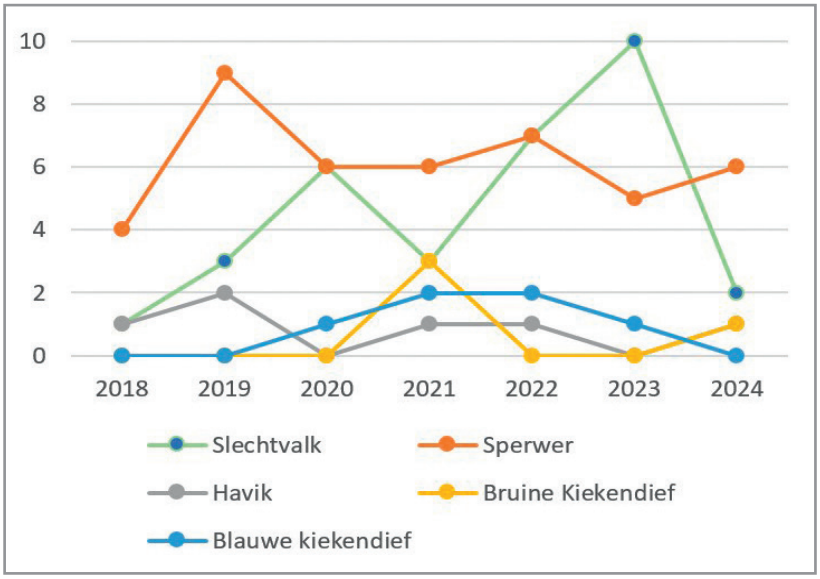
Buizerd, foto: Peter Stam

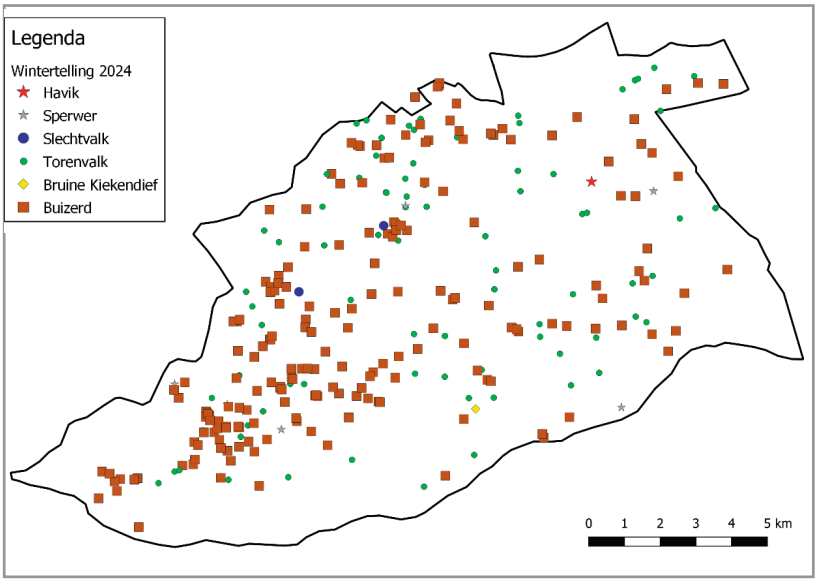
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Buizerd	124	125	169	145	162	162	222
Torenvalk	57	42	101	81	52	67	72
Slechtvalk	1	3	6	3	7	10	2
Sperwer	4	9	6	6	7	5	6
Havik	1	2	0	1	1	0	1
Bruine Kiekendief	0	0	0	3	0	0	1
Blauwe kiekendief	0	0	1	2	2	1	0
Zeearend	0	0	0	0	0	1	0

Resultaten wintertellingen in de Krimpenerwaard van de afgelopen zeven jaar

Aantallen waargenomen buizerd en torenvalk tijdens de wintertellingen van de afgelopen zeven jaar. Buizerd en torenvalk zijn veruit de meest waargenomen soorten. Hieronder de overige waardgenomen soorten over dezelfde periode.

Kaart van alle waarnemingen tijdens de wintertelling 2024. De waargenomen soorten zijn apart geplot.

Torenvalk, foto: Peter Stam

Nieuwbouw
Verbouw
Renovatie
Onderhoud
Exclusief timmerwerk

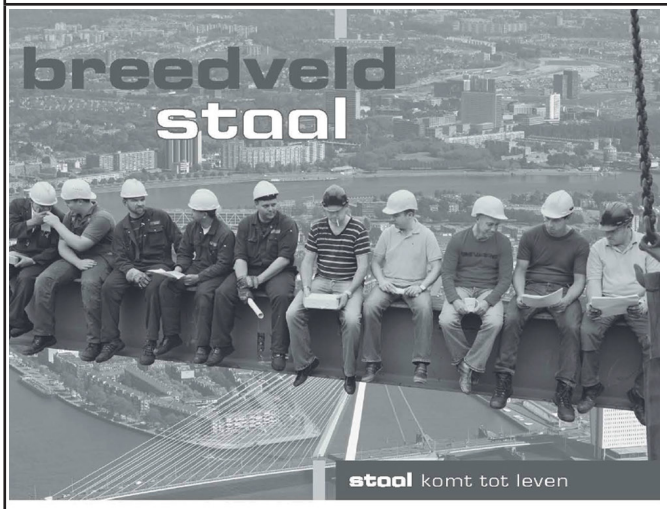
Hagendijk
Bouw

Tel. 06-51809068 / www.hagendijkbouw.nl

Van der Velden

Assurantie-, Hypotheek-
en Pensioen Adviseurs

breedveldstaal.nl

staalnieuws.nl

staalprijzen.nl

Breedveld Staal bv - Parallelweg 4 - 2921 LE Krimpen aan den IJssel - 2920 AB Krimpen aan den IJssel
T +31 (0)180 512933 - F +31 (0)180 514206 - E info@breedveldstaal.nl

bui-tegewoon
groenprojecten

Zuidbroek 149a
2861 LL Bergambacht
06-10301196.
info@bui-tegewoon.nl
www.bui-tegewoon.nl

BREED INZETBAAR OP UW NATUURPROJECTEN.

Onderzoek, advies & inventarisatie in
natuur en landschap,

WERKVELDEN:
agrarische inpassingsplannen - erfinrichtingen - natuur in de stad -
groenspaarplannen - landschappelijke inpassingen -
inventarisatie & onderzoek - Wet Natuurbescherming -
ecologische werkbegeleiding -
kleinschalige water maatregelen -
beheer & inrichtingsplannen - gebiedsontwikkeling -
agrarisch & particulier natuurbeheer

SPECIALISATIES:
inrichting en beheer van weidevogelgebieden,
moeras- en waternatuur, rivierengebied,
beheerplanning en organisatie,
agrarische inpassing en verbreding

Ecologisch onderzoek, Landschap & Stedelijkgroen

Naderend voorjaar

Tekst en illustratie: Mia Bersma

Het is vandaag een sombere dag, donkere wolken drijven voorbij met de belofte van een stevige bui, maar dat weerhoudt de overbuurman er niet van zijn hond uit te laten, een jonge bouvier die hij met moeite in bedwang houdt.
Het beest luistert niet en trekt zijn baas alle kanten op. Het lijkt even of de hónd de baas is, maar uiteindelijk gehoorzaamt hij.
Nu het even droog is, neem ik de kans waar om m'n boodschappen te doen. Het is tien minuten lopen naar de winkel en dat doe ik om even wat frisse lucht op te snuiven. Onderweg kijk ik naar de tuinen die ik passeer. De lente komt er aan en daarom zijn er al verschillende voorjaarsbloemen te zien. Het lijkt of alles tegelijk uitloopt, zelfs de forsythia staat al in bloei.
Wanneer ik terugloop kies ik een andere weg, dit keer langs de sloot waar straks de gele lissen tussen het riet zullen prijken en later de roze wilgenroosjes. De sloot loopt uit in een plas. Ooit zag ik daar een piepklein eilandje met twee jonge sterns,die gevoed werden door hun moeder, hun snavels wijd geopend als ze kwam aanvliegen.
Nu is de plas leeg, op twee meerkoeten na, er zijn zelfs geen eenden of meeuwen. Een treurwilg boven het water is al gekleed in een groen waas.
Verderop staat een boom waar talrijke eksters ruziën bij een hoog opgebouwd nest en een eenzame grauwe gans pikt in het gras langs het water.
Wanneer ik mijn tuin inloop word ik begroet door het gezang van een roodborstje. Dat is leuk thuiskomen. Meesjes zitten elkaar achterna in de seringenboom en ergens zingt een merel. Het is een morgen om blij van te worden, niettegenstaande het sombere weer. De vogels trekken zich daar niets van aan, zij genieten van hun leven en nemen het zoals het komt. Soms kunnen dieren een voorbeeld zijn voor mensen.

Cursus
Dieren tekenen en schilderen

Sinds september 2023 geeft Pepijn Hof een cursus dieren tekenen bij Cultuurhuis Garenspinnerij, Turfsingel 34 in Gouda.
Deze cursus bestaat uit 12 lessen en doorloopt het hele proces van onderzoek tot uitvoering bij het maken van een eigen dieren-kunstwerk.
Binnen deze cursus leer je goed te kijken naar de verhoudingen, kenmerken en de bouw van de verschillende dieren. Vanuit zijn ervaring als natuur illustrator geeft Pepijn antwoorden op vraagstukken als:
- Hoe schilder je een aaibare vacht?
- Hoe zit een vleugel in elkaar?
- En hoe vang je het karakter van het dier op papier of doek?

Er is veel ruimte voor keuze in zowel materiaal als onderwerp en schilder-ervaring is geen vereiste.
De lessen vinden wekelijks plaats op vrijdagochtend bij Cultuurhuis Garenspinnerij in Gouda met als startdatum 20 september 2024
Nieuwsgierig geworden of wil je meer informatie?
Contact opnemen kan via www.pepijnhof.com of www.cultuurhuisgarenspinnerij.nl.

Insectenhotels voor Prachtlint
Veertig jaar aandacht voor biodiversiteit

André Boon, voorzitter Commissie Duurzame Leefomgeving van de Lionsclub Krimpen aan den IJssel

Dit jaar bestaat de Lionsclub Krimpen aan den IJssel veertig jaar. Gedurende al die jaren heeft deze serviceclub aandacht besteed aan verbetering van de biodiversiteit in de Krimpenerwaard. Vooral door zogenoemde handen-uit-de-mouwen-activiteiten. Denk aan het helpen van terreinbeheerders bij onderhoudswerk, zoals het snoeien van opschot en het afharken van gemaaide percelen in de Berkenwoudse Driehoek. Of aan het inzaaien van door de club gedoneerd wilde bloemenzaad in Bilwijk. En aan het gedurende een aantal jaren bouwen en sindsdien onderhouden van zo'n negentig nestkasten in het recreatiegebied Krimpenerhout.

Van het een komt het ander

Een paar jaar geleden is de aandacht voor biodiversiteit en duurzaamheid binnen de club op een hoger plan gekomen. Er kwam een speciale 'Commissie Duurzame Leefomgeving'. Een tip van Jaap Graveland leidde in 2022 tot afspraken met de gemeente Krimpen aan den IJssel over het herinrichten van een traditioneel plantsoenperceel van bijna duizend vierkante meter als een heuse 'bloemrijke berm'. Sindsdien helpen leden van de club de gemeente met het ecologisch beheer ervan.

En van het een komt dan het ander. In juni 2022 was de Lionsclub een van de ondertekenaars van het beheerconvenant dat de basis vormt voor het concept Prachtlint Krimpenerwaard. Maar dan wel een deelnemer van een andere orde dan de meeste andere ondertekenaars, die stuk voor stuk kleinere en grotere natuurterreinen in de Krimpenerwaard in beheer hebben. Daar stak de club, met het mede-beheer van die kleine bloemrijke berm in Krimpen aan den IJssel, toch wat magertjes bij af! En dat leidde tot het voorstel van de duurzaamheidscommissie om als pure vrijwilligersorganisatie ook op een andere manier een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Prachtlint. Namelijk door opnieuw de handen uit de mouwen te steken. Concreet: om een deel van de opbrengst van het Lions Krimpen Open 2022 (het jaarlijkse golftoernooi van de club voor uiteenlopende goede doelen) te bestemmen voor een donatie aan Prachtlint. Een donatie in natura: het zelf bouwen en inrichten van een aantal robuuste insectenhotels, die uiteindelijk een plaats zouden moeten krijgen op ecologisch beheerde natuurgebieden van enkele van de grotere participanten in Prachtlint Krimpenerwaard.

Aan de slag

Het voorstel werd door de club omarmd. Op 2 juli 2022 mochten Prachtlint-initiatiefnemer en -coördinator Jaap Graveland en Charlotte Diepenhorst een symbolische cheque van de club in ontvangst nemen. Daarna ging de duurzaamheidscommissie aan de slag, samen met steeds weer andere clubgenoten. Commissielid Leo Egge werkte een bouwplan uit voor een robuust insectenhotel van 100 bij 100 bij 40 centimeter. Er werd ook een plan ontwikkeld voor het vergaren van de benodigde materialen voor de inrichting van de hotels: zoveel mogelijk natuurlijke en/of gebruikte materialen, te oogsten in de natuur of anders aan te schaffen bij (tweedehands) bouwmarkten. Zo rooiden leden van de Lionsclub in februari 2023 bijvoorbeeld een enorme hoeveelheid bamboe op een ruig terreintje van Staatsbosbeheer bij Gouda. En zo brachten twee commissieleden meerdere bezoeken aan een depot van 'tweede kans' bouwmaterialen in Groot Ammers en aan diverse 'gewone' bouwmarkten. Het verzamelen en prepareren van de materialen voor de interieurs heeft uiteindelijk geduurd tot in maart 2024.
Hierbij volgt een transcriptie van het eerste bouwplan uit maart 2023, tijdens de bouw van het eerste hotel. Het behoefde nadien nauwelijks nog te worden aangepast:

Bouwplan

De afmetingen van het hotel zijn 100x100x40 cm.
De zijwanden en bodem zijn gemaakt van douglas pine planken. 20 cm breed en 2,2 cm dik.
De zijkanten zijn aan de bovenkant enigszins schuin afgezaagd.
De achter- en bovenkant zijn gemaakt van betonplex.
De betonplexplaten zijn met rvs kruiskopschroeven bevestigd.
Op de planken zijn aan de boven- en onderkant vierkante balkjes bevestigd. Deze balkjes, gemaakt van tuinpalen, hebben als afmeting 5x5x35 cm.
De balkjes zitten met houtdraadbouten vast aan de planken met bouten van roestvrijstaal, M6x60mm.
Op de zijkanten zijn ook 2 balkjes bevestigd om een draagvlak te maken voor 2 planken, van hetzelfde hout als de zijkanten.
Over de breedte van het hotel is aan de bovenkant een plankje van 15cm breed bevestigd, waarop eventueel een tekstplaatje bevestigd kan worden.
Om een vloertje onder het hotel te creëren zijn betontegels gebruikt met een breedte van 100x60 (50x50 cm kan ook).
Hierop zijn twee stevige houten dragers van 40 cm lang gelegd, waarop het hotel is vastgezet met draadbouten.
Om het geheel te verankeren aan de grond, zijn aan beide zijden van het hotel twee ijzeren paalhouderpunten in de grond geslagen. Daarin zijn dezelfde tuinpalen van 5x5x120cm vastgezet. Vervolgens zijn de palen met bouten aan het hotel vastgezet.
Als laatste is de voorkant afgesloten met vogelgaas.
Als vulling voor het hotel zijn o.a. de volgende artikelen gebruikt:
tweedehands dakpannen; bakstenen met veel gaten erin;
boomstammetjes van 35 cm lengte met een aantal diep geboorde gaten van diverse diameters. (4, 6, 8 en 10 mm; bamboe, ook 35 cm lang.

Waar te koop of te verkrijgen?

Betonplex, tuinpalen, douglasplanken, paalhouderpunten, gaas en bouten bij de bouwmarkt.
De vulling, zoals dakpannen en stenen, bij een bedrijf gespecialiseerd in oude bouwmaterialen.
Bamboe en boomstammetjes via eigen creativiteit.

Vijf hotels voor vijf Prachtlint–deelnemers

Het eerste exemplaar werd geplaatst en ingericht op, hoe kan het ook anders, de 'bloemrijke berm' aan de rand van Krimpen aan den IJssel. Het werd op 13 maart 2023 overgedragen aan wethouder Kristen Jaarsma. Intussen had een ploeg van zeven clubleden in februari 'in serie' al vier nieuwe casco's in elkaar gezet.
De hotels 2 en 3 waren bestemd voor resp. Staatsbosbeheer en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Zij werden in mei en september geplaatst op mooie plekken in de Krimpenerhout en bij het gemaal aan de Lek. De hotels 4 en 5 waren bestemd voor de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap (ZHL) en de gemeente Krimpenerwaard. De plaatsing en inrichting ervan werden over de winter heen getild. Sinds maart 2024 staan zij op al even mooie plekken, respectievelijk in een boomgaard van het ZHL bij de Berkenwoudse Driehoek en op een bloemrijke kade aan de rand van een nieuwbouwwijk in Schoonhoven.
En zo is er binnen het groeiende prachtlint van ecologisch beheerde terreinen en terreintjes in de Krimpenerwaard als het ware een 'mini-lint' van vijf insectenhotels gerealiseerd. Hopelijk dragen zij bij aan de insectenrijkdom op die terreinen, die daarmee steeds bloemrijker kunnen worden. We gaan het zien! En monitoren?

Linkerpagina: de bouwploeg van de casco's
Boven: overdracht eerste hotel aan wethouder Kirsten Jaarsma, wethouder gemeente Krimpen aan den IJssel door toenmalig president Robert Verhagen. Onder: de creatieve inrichting van de hotels verschilt.
Foto's: archief Lions Krimpen aan den IJssel

Situering en inrichting

Op het zuiden of zuid-oosten, in ieder geval op een droge en zonnige plaats, met ochtendzon. Los van de grond, rekening houdend met vegetatie eronder. Gaas aanbrengen vóór het interieur, op enige afstand ervan. Materialen: houtblokken, -stammetjes en -schijven, bamboestengels, dakpannen, bakstenen met gaten erin, boomschors, eventueel riet en dennenappels. Houtmateriaal diep inboren, met boren van verschillende diameters (2 tot 9 mm). Achterzijde van de gaten waar mogelijk dicht houden. Waterdicht afdak aanbrengen. 'Compartimentering' is niet noodzakelijk.

Kaashandel MARKUS

Uw kaas van Toos en Klaas,
Ouderkerk a/d IJssel, 0180-682019

We staan op de weekmarkten:

Dinsdag	:	Krimpen a/d IJssel
Woensdag	:	Schoonhoven
Donderdag	:	Capelle a/d IJssel
Vrijdag	:	IJsselstein

Leafz
Administratiekantoor Verwaal

Voor al uw boekhoudzaken, belastingadviezen, belastingaangiften en loonadministraties

Ook over uw privé-aangiften geven wij u graag advies.

Meidoornstraat 3-F
2861 VH BERGAMBACHT

Telefoon: 0182 - 351240
E-mail: info@verwaaladministratie.nl

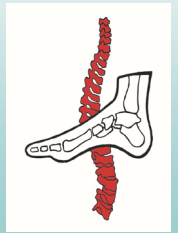
Reguliere en complementaire kijk op het bewegingsapparaat

Arthrokinematika & IPC

Behandelcentra voor chronische rug-, heup-, knie- en voetklachten met de Dr. R. Bourdiol-methode. We zijn aangesloten bij diverse beroepsverenigingen, o.a. het Kwaliteitsregister Paramedici en Kabiz.

De zorgverzekeraars vergoeden behandelingen en therapiezolen vanuit aanvullende pakketten.
Voor nadere informatie zie www.voet-statiek.nl.

Praktijkadressen:

Vrijhof 13, 2923 BR Krimpen aan den IJssel

Oostmaaslaan 33a-35a, 3063 AN Rotterdam

Telefoon: 0180-51 42 91 en 010-212 27 30

't Groenehart

tuin & parktechniek

onderhoud & reparatie van alle merken

Piet van Oosterom

tel: 06-11 38 16 34

Benedenkerkseweg 41a
2821LA Stolwijk
www.groenehart-tuinenparktechniek.nl

Uw Stiga dealer voor de Krimpenerwaard

STIGA®

"De Veerstalhoeve"

Boerderijwinkel voor:

* Vlees (pakketten)
* Boerenkaas
* Ambachtelijke producten

Fam. Van Drunen
Gouderakse Tiendweg 99
2831 KA Gouderak
Tel.: 0182-521646
Email: Henk.van.Drunen@deveerstalhoeve.nl

Openingstijden: op dinsdag / woensdag en vrijdag van 14.00 tot 18.00 uur en op zaterdag van 09.00 tot 15.00 uur.

In onze boerderijwinkel verkopen we vlees van eigen gefokt vee. De kalfjes die bij ons komen hebben het 1e halve levensjaar bij hun moeder gelopen. Daarna lopen de dieren 's zomers in het weiland. Voor de weilanden zijn overeenkomsten gesloten met de landelijke overheid voor botanisch- en weidevogelbeheer. Door dit beheer ontstaat een gevarieerd grasland. 's Winters lopen de dieren los in de stal, waar ze alleen eigen gewonnen kuilgras krijgen. Zo groeien ze op een natuurlijke wijze tot ze groot genoeg zijn om te slachten.

Knotgroep Krimpen
Het seizoen voor wilgen knotten is weer voorbij

Yolande Nederveen

De Knotgroep Krimpen is gestart in 1973 en heeft inmiddels zijn knotseizoen 2023-2024 afgerond. Vanaf de start, die traditiegetrouw op de landelijke Natuurwerkdag begint (eerste zaterdag van november) tot aan half maart wordt er om de veertien dagen geknot op de zaterdag. Vooraf worden door de kerngroep adressen besproken waar er geknot kan worden. Tegenwoordig hebben we een dusdanig grote groep vrijwilligers, dat er ook werk moet zijn voor zo'n 20-25 personen. Dat lukt altijd wel. Er zijn vaste adressen, waar we al zo'n dertig jaar komen, maar er zijn ook wisselende en nieuwe adressen.

Voor de knotwilg is het het beste als er om de 3 à 4 jaar geknot wordt. Voordat de bast zich gaat verhouten, wat een teken is dat de tak dik wordt met kans op afscheuren bij harde wind.
Afgelopen seizoen is er voor het eerst - in overleg met de eigenaren - geknot volgens de methode van vroeger, dat wil zeggen dat er enkele eenjarige takken blijven staan. Het blijkt namelijk dat de boom tijdens de sapstroom ook alcohol produceert, die vervliegt via de takken. Wordt deze nu in zijn geheel geknot, dan kan de alcohol niet weg en dat kan er voor zorgen dat dit van binnenuit gaat werken waardoor er holtes ontstaan.
Natuurlijk levert dit prachtige plaatjes op en een uitgeholde boom is een prima schuilplaats voor allerlei dieren.
Dat is ook trouwens een reden waarom eigenaren hun knotwilgen óf om en om, óf vijf om vijf bomen (laten) knotten, zodat natuurlijke schuilplaatsen behouden blijven. Ook bloeien de niet-geknotte bomen en takken uiteraard wel, waardoor vroege insecten toch nectar en stuifmeel kunnen vinden bij de katjes van deze wilgen.

Het was weer een prachtig seizoen, met mooi weer, leuke adressen waar we goed verzorgd werden en natuurlijk een waardevolle en hechte groep vrijwilligers die het heerlijk vinden een ochtend in de natuur te werken.
Heb je interesse om een keer mee te doen, laat het ons weten via info@nvwk.nl.

Rechts: beschadigde en in het verleden verkeerd geknotte wilg. Het is een holle boom geworden, wél goed voor de biodiversiteit!
Onder: met vereende krachten wordt er gewerkt door een gezellige groep mensen. Foto's: fotoclub van de knotgroep

Mezenproject - aanvang van het vijfde jaar

Joke Colijn, met foto's en commentaren van alle deelnemers aan het project

Ons koolmezen-/eikenprocessierupsproject is dit voorjaar alweer het vijfde jaar ingegaan. Dirk-Jan Saaltink heeft inmiddels mooie staatjes gemaakt van de resultaten over de afgelopen vier jaar, die publiceren we zodra ons lustrumjaar is verstreken. Er heeft wel een wisseling plaatsgevonden: de mezen in de Kwakels worden nu trouw bezocht door Leo Ponsen, Henk van Dieren is weidewachter geworden. Met weidevogelbescherming is uiteraard ook niets mis en hij vindt daarin helemaal zijn draai.

De mezen begonnen relatief laat, mogelijk vanwege het natte voorjaar en de koude nachten. Het leverde wat schamper commentaar op van de monitors, resp. 'hè hè,de eerste beginselen', 'mooi groen is niet lelijk', ''vreemd...welke hoek?', en eind maart opeens: 'een paasei!' We gingen er weer voor. En een week later gaat het los. 7x nestbouw in Zwaanshals, een kast met 9 eitjes en een met 14, en een broedende pimpelmees. En verkennende pimpels bij een kastje. Zwaanshals ligt voor. In alle gebieden activiteit en slechts een paar nog lege kasten.

De mezen in De Kwakels kwamen ook uit de winterslaap, broedende koolmees 'verhinderde' nestcontrole, 5 kasten met mezen aan de leg, 4 met nestbouw. Ook in Kerkeloet was van alles gaande. Flink legsel van 11 eitjes in Ingang Zuidbroek, moeder pimp mag zich breed maken schat Leo zo in. Ewout voelde in kastje 2 of er eitjes in lagen en schrok van een boze hoornaar die het pand verliet! Maar het nest was niet veranderd sinds de week ervoor - misschien was het een eenmalige visite... misschien geeft de mees er toch de brui aan. Zonde van zo'n mooi stapelbed (zie linksonder)! In Kerkeloet is het mezenfeest, zegt Paul, nog maar 1 kastje dat nog wat gevuld moet worden. Nog steeds overal verkennende en bouwactiviteiten, rechts en onder. Weinig nieuws uit Zwaanshals, hoe zit het met de koplopers..?

Nog geen eikenprocessierupsen (EPR), daarvoor is het nog te vroeg. Ook geen activiteiten gemeld uit de vleermuiskasten. Een nieuwe fase gaat in v.w.b. de natuurlijke bestrijding van de EPR: in overleg met boswachter Pieter van SBB proberen we in de vier controlegebieden nu insecten aan te trekken die prederen op EPRs. Dat zijn bijvoorbeeld gaasvliegen en diverse soorten sluipwespen, volgens kenniscentrum EIS. Die komen af op nectar leverende, inheemse kruiden die bij voorkeur bloeien op zonnige, liefst luwe plekken. Pieter en ik hebben in elk gebied twee zulke plotjes gevonden. Pieter heeft ze afgezet met stokjes, zodat ze in eerste instantie niet worden gemaaid. Dit om te zien wat er van nature opkomt. Inmiddels is de eerste maaironde geweest. We gaan monitoren wat er opkomt en hopen op soorten als gewone berenklauw, koninginnenkruid, smeerwortel enz. In het najaar kunnen we dan bezien of het nodig is en zo ja met welke soorten we kunnen aanvullen. Het mag van mij best wat kleuriger worden. De verwachting is dat er weinig lagere kruiden zullen zijn en dat voorjaarsbloeiers als knoopkruid, margriet, boterbloem enz. een waardevolle toevoeging kunnen zijn. Grond beroeren is echter nooit ideaal omdat daarmee het opkomen van ongewenste storingssoorten (brandnetels, distels - hoe nuttig ook) gestimuleerd wordt. Spannend hoor!

DeDuurzameTuin.nl

De webwinkel
met duurzame producten voor
mens, dier, tuin en huishouden!

Kinderopvangboerderij
'Achter 't Potdeksel'

- opvang van 07.00 tot 19.00 uur
- verticale groep van 0 tot 4 jaar (max. 16)
- optimale zorg en aandacht
- ervaren en gediplomeerde leiding
- in landelijke en agrarische omgeving
- unieke accommodatie in voormalige koeienstal
- buitenspeelruimte in openlucht en overdekt
- natuur-educatieve visie en uitgangspunten

www.kinderopvangboerderij.nl
potdeksel.kinderopvangboerderij@kpnmail.nl
Aad van der Meijden & Netty Brussee
Benedenberg 66 - 2861 LH Bergambacht
☎ 0182-353183

Bureau Schildwacht v.o.f.

Landschap – Cultuurhistorie – Ecologie - Klimaatadaptatie
Advies – Realisatie – Educatie

Wij kunnen u helpen door middel van:

- Advies, ontwerp en directievoering bij inrichting van natuurterreinen, openbaar groen, landgoederen en (boeren)erf.
- Opstellen van (groen)beheerplannen en gebiedsvisies.
- Ecologische en landschappelijke inventarisaties.
- Qickscans, ecologisch vervolgonderzoek en aanvragen ontheffingen m.b.t. Wet natuurbescherming.
- Lezingen, excursies en cursussen m.b.t. Natuur en Landschap.

info@bureau-schildwacht.nl
www.bureau-schildwacht.nl
Beukendaal 3, 2831 VA Gouderak
06-22978424

Hier kan uw advertentie staan

Met adverteren in de Waardvogel

- **Bereikt u gericht uw doelgroep**
- **Steunt u ons natuurwerk**

voor prijzen zie de colofon op pag. 3

STRIJBOS DIERVOEDERS
IN- EN VERKOOP VAN KLEINE HUISDIEREN
knaagdieren - kippen - vogels - watervogels
Klompen in alle maten en kleuren!
(vanaf peuter tot volwassenen)

Verkoop van diervoer o.a.:
rundvee, pluimvee, paarden,
knaagdieren, vogels, honden, katten
en dierbenodigdheden hooi en stro enz.

Strijbos Diervoeders
Lageweg 45A
Ouderkerk aan den IJssel
Telefoon: 0180 - 682817

Uw duurzame drukker in de Krimpenerwaard

FSC® gecertificeerd en premium partner

PAPERFORPAPER

EFFICIËNTA GRAFISCH PLUS

KENRO
DAKBEDEKKINGEN

0180-683804

06-25040070

T. Rook • IJsseldijk Noord 358
2935 CS Ouderkerk

Wij dragen graag een steentje bij.
Dat is het idee.

www.rabobankkrimpenerwaard.nl

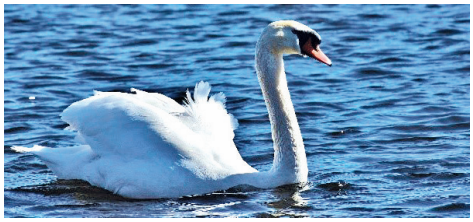
Rabobank

Pijn aan uw hand of pols?
Wij bij Kliniek Voor de Hand helpen u graag!

De Zwaan

Wij zijn geopend voor de afhaalmaaltijden en snacks op vrijdag en zaterdag van 17.00 tot 20.00 uur. De Zwaan, Kerkweg 2 te Berkenwoude.
Neem voor de overige activiteiten een kijkje op onze website:
www.dezwaanberkenwoude.nl

In het prachtige Berkenwoude, in het hart van de Krimpenerwaard, ligt Cultureel Centrum De Zwaan.

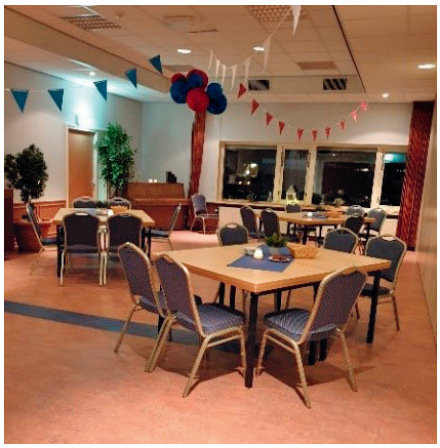
Of het nu gaat om een buffet, lunch, diner of borrel in een versierde zaal in De Zwaan of bij u thuis, vraag gerust naar de vele mogelijkheden.

U kunt contact met ons opnemen door een mail te sturen naar dezwaanberkenwoude@gmail.com, of bel naar 0182-362546 of 06-53214225.

Met veel passie bereiden Marjan en Corrie zo veel en zo vers als mogelijk vanuit de keuken van De Zwaan.

De zalen in De Zwaan zijn in te richten voor verjaardagen, vergaderingen, jubilea, diners, lunches.
Lunches en diners serveren wij à la carte of in buffetvorm.